

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN
MÜZİK TÜRÜ TERCİHLERİNİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Haydar DOĞAN

Enstitü Anabilim Dalı: Folklor ve Müzikoloji

Tez Danışmanı: Yrd Doç. SY. Hatice Selen ERGÖZ

HAZİRAN- 2008

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN
MÜZİK TÜRÜ TERCİHLERİNİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Haydar DOĞAN

Enstitü Anabilim Dalı: Folklor ve Müzikoloji

Bu tez 11/06/2008 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. SY. Hatice Selen ERGÖZ

Yrd. Doç. F. Adile BAŞER

Yrd. Doç. Dr. Bayram ÇETİN

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Haydar DOĞAN

11.06.2008

ÖNSÖZ

İlköğretimde verilen müzik eğitimi, bireylerin tüm yaşantısını etkileyen önemli bir süreçtir. Bu yıllarda öğrencilerin tüketime dayalı batı ülkelerinin kültürel yozlaşmışlıklarından, dayatmacı medyadan ve bunların üretimi olan çabuk ve kolay tüketilen yığın müziğinden kurtulması, daha bilinçli ve seviyeli müzik kültürüne sahip bireyler olması için okullarda verilmekte olan müzik eğitiminin niteliği üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Özellikle ilköğretim ikinci kademe de bulunan çocukların ses özelliğine uygun, ulusal kültürel değerlerimizin unsurlarını içerisinde barındıran müzik türlerine örnek olabilecek repertuarların hazırlanması ve bu repertuarların bu yaş gurubu öğrencilerine çaldırılması ve dinletilmesi, müzik alanında ulusal kültürel değerlere sahip gelecek kuşaklar yetiştirmemizin ön koşullarındandır.

Bu araştırma; MEB'e bağlı ilköğretim kurumlarının ikinci kademelerinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin dinlemiş olduğu müzik türlerinin, sosyoekonomik düzey, cinsiyet, sınıf düzeyi (yaş), özel müzik eğitimi, aile, akran, medya ve okul gibi bağımsız değişkenler açısından değerlendirilmesi niteliği taşır. Araştırmada çıkan sonuçların müzik eğitimcilerine müzik derslerinde repertuar hazırlama konusunda fikir vermesi, müzik türleri ve bu türlerinin dinlenilme oranları konusunda araştırma yapanlara kaynak olmasını temenni ederim.

Bu araştırma tezinin hazırlanmasında farklı bakış açıları ve görüşleriyle yardımlarını benden esirgemeyen Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Temel Eğitim Anabilim Dalı Bölüm Başkanı ve Tez Danışmanım Sayın Yrd. Sy H.Selen ERGÖZ' e; tez'in hazırlanma sürecinde özellikle SPSS analiz programının kullanımı ve verilerin yorumlanması aşamalarında her türlü desteğini ve ilgisini benden esirgemeyen sevgili ağabeyim Doğan DOĞAN'a yengem Eylem DOĞAN'a; Zonguldak Müzik Kültürü konusunda değerli bilgilerini benimle paylaşan sayın Yazar Ekrem Murat ZAMAN'a; özveri ve sevgilerini benden esirgemeyen sevgili anne, babam ile kardeşim Ekrem DOĞAN'a; yetişmemde emeği geçen tüm değerli hocalarıma saygılarımı ve minnet duygularımı sunar teşekkür ederim.

Haydar DOĞAN

11.06.2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	7
1.1. Araştırmanın Modeli.....	7
1.2. Evren ve Örneklem.....	7
1.3. Verilerin Toplanması	11
1.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	11
1.4. Verilerin Çözümlemesi.....	13
BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ	15
2.1. Eğitim, Müzik ve Müzik Eğitimi.....	15
2.1.1. Eğitim.....	15
2.1.2. Müzik.....	16
2.1.3. Müzik Eğitimi.....	19
2.2. Gençlik ve Müzik.....	21
2.3. Kültür ve Müzik Kültürü.....	24
2.3.1. Kültür.....	24

2.3.2. Müzik Kültürü.....	26
2.4. Araştırmanın Yapıldığı İlinin Sosyokültürel Yapısı ve Müzik Kültürü... ..	26
2.4.1. Zonguldak İlinin Tarihi, Coğrafi Konumu, İklimi, Nüfusu ve Sanayisi.....	26
2.4.2. Zonguldak İlinde Eğitim, Yaşam Biçimi, Folklor ve Müzik Kültürü.....	29
2.5. Müzik Türleri.....	35
2.5.1. Türk Halk Müziği.....	36
2.5.2. Türk Sanat Müziği.....	37
2.5.3. Arabesk/Fantezi Müzik.....	38
2.5.4. Türk Popüler Müziği.....	39
2.5.5. Yabancı Popüler Müzik.....	42
2.5.6. Klasik Batı Müziği.....	44
BÖLÜM 3: ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUM.....	46
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	46
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	50
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	54
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	58
3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	62
3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	65
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
KAYNAKLAR.....	78
EKLER.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	91

KISALTMALAR

SED	: Sosyo-Ekonomik Düzey
THM (H)	: Türk Halk Müziği
TSM (S)	: Türk Sanat Müziği
AFM (F)	: Arabesk/Fantezi Müzik
TPM (P)	: Türk Popüler Müziği
YPM (Y)	: Yabancı Popüler Müzik
KBM (K)	: Klasik Batı Müziği
HED (H)	: Hiç Etkili Değil
AET (A)	: Az Etkili
ODE (O)	: Orta Düzeyde Etkili
ÇE (Ç)	: Çok Etkili
TTK	: Türkiye Taşkömürleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Türk Halk Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	46
Tablo 2. Öğrencilerin Türk Sanat Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	50
Tablo 3. Öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları...	54
Tablo 4. Öğrencilerin Türk Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 5. Öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları..	62
Tablo 6. Öğrencilerin Klasik Batı Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları.....	66

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Le Blanc'ın İnteraktif Müzik Tercihi Modeli.....	2
Şekil 2. Okulların Sosyoekonomik Düzeylere Göre Yüzdelik Dağılımı.....	9
Şekil 3. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	9
Şekil 4. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	10
Şekil 5. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin SED'e Göre Dağılımı.....	10

Tezin Başlığı: İlköğretim ikinci Kademe Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

Tezin Yazarı: Haydar DOĞAN

Danışman: Yrd. Doç. SY. Hatice Selen ERGÖZ

Kabul Tarihi: 09 Haziran 2008

Sayfa Sayısı: VII (ön kısım)+81 (tez)+9(ekler)

Anabilimdalı: Folklor ve Müzikoloji

İnsanların ifade ve iletişim gibi değişik ihtiyaçlarından doğan ve her biri farklı duygulara hitap eden çok değişik ve farklı müzik türleri vardır ve karşımıza zamanla yeni türleri de çıkmaktadır. İnsanların müzik türü tercihi, araştırmacıların ilgisini çekmiş ve yurt dışında yapılan pek çok araştırmada, yetişkinlerin ve ilköğretim öğrencilerin müzik türü tercihlerini etkileyen etmenler üzerinde durulmuştur.

Yaptığımız geniş literatür taraması sonucunda ülkemizde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik türü tercihlerini ele alan herhangi bir araştırmaya ya da teze rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu tez çalışmasında; ilköğretim 6.,7 ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerin dinlediği müzik türlerinin sosyoekonomik düzey, cinsiyet, sınıf düzeyi (yaş), özel müzik eğitimi, aile, akran, medya gibi çeşitli bağımsız değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, öğrencilerin müzik türü tercihlerini belirlemeye yönelik bir ölçme aracı (anket) geliştirilmiş ve ikinci kademe öğrencilerinden 800 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır. Anket aracılığıyla elde edilen veriler, SPSS ver.11.5 paket programı ile istatistiksel analize tabi tutulmuştur.

Araştırmadan elde edilen bazı sonuçları sıralamak gerekirse: alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik türünü; orta sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin Türk ve Yabancı Popüler Müzik ile Arabesk/Fantezi Müzik türünü; üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin ise alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre, Türk ve Yabancı Popüler Müzik türünü dinlemeyi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Cinsiyet açısından; kız öğrencilerin Türk Popüler Müzik türünü, erkek öğrenciler ise Arabesk/Fantezi Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha az dinledikleri, almayan öğrenciler ise daha çok dinledikleri bulunmuştur. Medyanın Türk ve Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerinde belirleyici etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Sonuçları, Zonguldak merkezindeki ikinci kademe öğrencilerin müzik türü tercihleri ile sınırlı olan bu araştırma ile müzik eğitimine ve müzik türü tercihi araştırmalarına katkı yapılacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Türleri, İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri, Sosyoekonomik Düzey, Cinsiyet, Yaş, Akran, Aile, Medya, Okul Müzik Eğitimi

Title of Thesis: Evaluation of the Type of Music Preferences of Middle School Students in Terms of Different Variables

Author: Haydar DOĞAN

Supervisor: Asst. Prof. AC. Hatice Selen ERGÖZ

Date: 09 June 2008

No.of pages: VII (pretext)+81 (main body)+9(appendices)

Department: Folklore and Musicology

There are lots of various and distinct types of music each of which adressing to different emotions of people that result from different needs of people such as communication and expression, and new types emerge with time. The music preferences of people attracted the researchers, and many studies carried out outside Turkey dwelled upon the factors that influence types of music preferences of adults and primary and middle school students.

After making a comprehensive literature scan about middle school students' types of music preferences, we have not found any study or thesis work that has held this topic. Therefore, in this thesis study; it was aimed to evaluate types of music that have listened by sixth, seventh and eight grade students, in terms of different independent variables such as socioeconomic level, gender, class level (age), private music education, farmily, peer and media. With this aim, a measurement tool (a survey) was developed to determine the types of music preferences of students, and was applied to a group of a sample of 800 middle school students. The data gathered via the survey were subjected to statistical analysis using SPSS ver 11.5 computer software.

If it is to put in order some of the results obtained from this sudy; students with low socioeconomical level prefered listening Arabesque/Fantasy Music; students with middle socioeconomic level prefered listening Turkish and Foreign Popular Musics together with Arabesque/Fantasy Musics, and students with higher socioeconomic level prefered listening Turkish and Foreign Popular Musics as compared to the students with low and middle socioeconomical levels. In view of gender; girls prefered listening Turkish and Foreign Popular Musics, and boys prefered listening Arabesque/Fantasy Musics. It was found that the students whom took private music lessons listened the Arabesque/Fantasy Musics less than the others. Furthermore, it was also found that media had a great influence on the preference of Turkish and Foreign Popular Musics.

It is hoped that this research, of which the results are limited to the findings relevant to the types of music preferences of the middle school students in the Zonguldak centrum, will contribute to music education and types of music preference studies.

Keywords: Types of Music, Middle School Students, Socioeconomic Level, Gender, Age, Peer, Family, Media, School Music Education

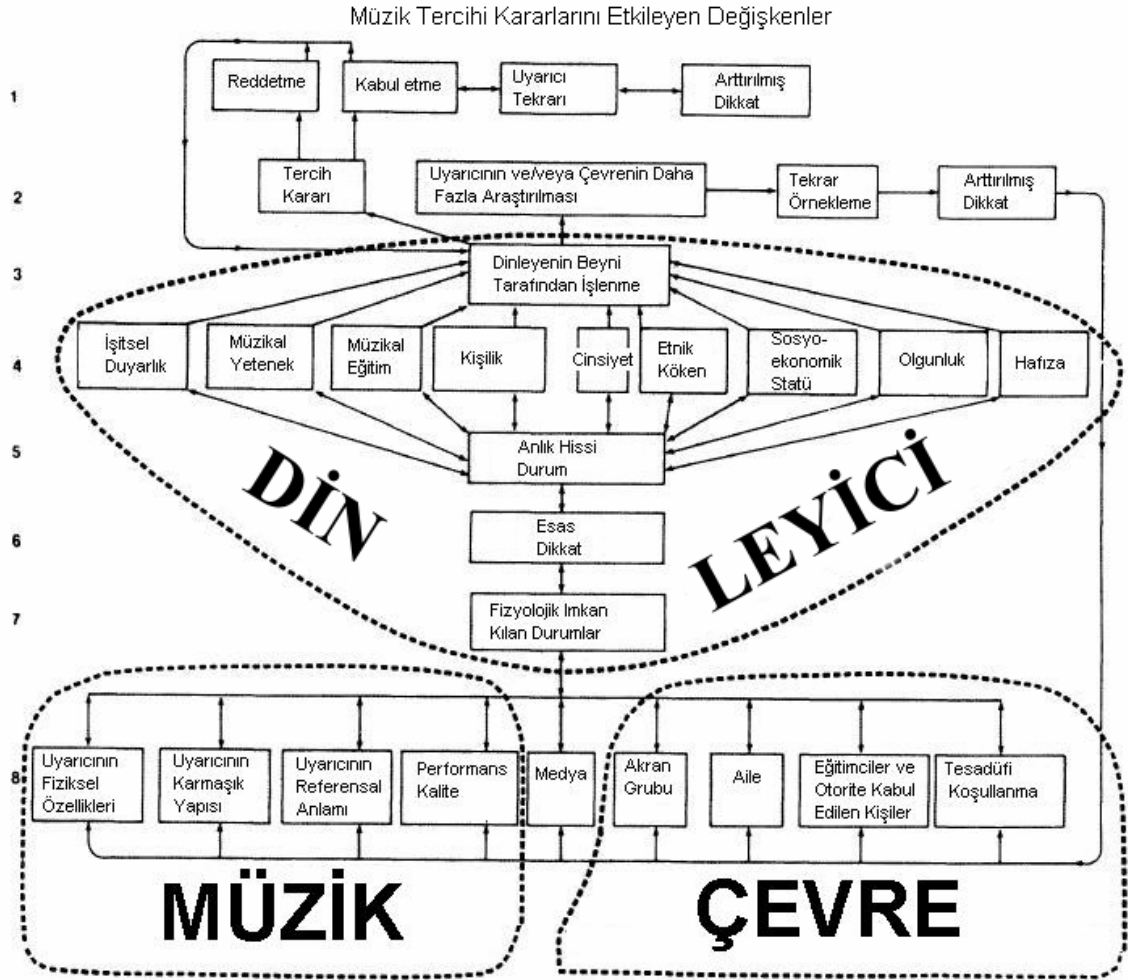
GİRİŞ

İnsanlığın varlığıyla birlikte müzik, sosyolojik ve psikolojik bir olgu olarak bireysel ve toplumsal açıdan insan yaşamında daima çok önemli bir yere sahip olmuştur. Müziğin insan yaşamındaki yeri ve önemini en çarpıcı biçimde ifade eden Ulu Önder Atatürk 14 Ekim 1925’de İzmir Kız İlköğretmen Okulunda öğrencilerle görüşürken, “Hayatta mûsikî lâzım mıdır?” şeklindeki bir soruya şöyle cevap vermiştir: “Hayatta mûsikî lâzım değildir, çünkü hayat mûsikîdir. Mûsikî ile ilgisi olmayan yaratıklar insan değildir. Eğer söz konusu olan insan hayatı ise müzik, kesinlikle vardır. Mûsikî, hayatın neş’esi, rûhu, sevinci ve her şeyidir” (Uçan 1996:18).

İnsanların ifade ve iletişim gibi değişik ihtiyaçlarından doğan ve herbiri farklı duygulara hitap eden çok değişik ve farklı müzik türleri vardır ve karşımıza zamanla yeni türleri çıkmaktadır. Bu müzik türleri arasında yaptığımız tercihler, kişiliğimiz ve içinde bulunduğumuz sosyo kültürel ortamdan etkilenebilmektedir. Kuhn (1980:2-38) tercih kavramını, bir şeyi seçme ya da diğerlerinin yanında ona değer verme, üstünlük atfetme eylemi olarak tanımlamaktadır. Finnäs (1989:2) ise müzik tercihini, belli bir müzik türüne verilen ve o müzikten hoşlanıp hoşlanmamayı gösteren duygusal bir yanıt olarak ifade etmektedir.

Hansen ve Hansen (1991a) insanların müzik tercihleri konusunda üç varsayım öne sürmüşlerdir. Buna göre, ilk olarak, insanların müzik tercihleri geniş ölçüde kişiliklerini yansıtır; insanlar benlik kavramları ve sosyal gerçekliği algılayışları doğrultusunda belirli tarzlara yönelirler. İkinci olarak, değişik türlerdeki müzikleri dinlemek, tutumların ve kişiliğin şekillenmesine yardımcı olur. Son olarak, bunların arasında iki yönlü nedensel bir ilişki vardır. Örneğin yalnızlık eğilimi güçlü olan bir insanın, içeriğinde yalnızlık teması olan müzik türlerine yöneleceğini ve bu temayı işleyen müziğin dinleme sıklığının artmasının da kişinin yalnızlık eğiliminin pekişmesinde rol oynayacağı söylenebilir (Tuna, 2003:3-4). Bu varsayımlardan hareketle, dinlenen müzik türünün özellikle adolesan çağındaki gençlerin yaşamında belirleyici bir role sahip olabileceği ve onların kişiliklerinin olumlu ya da olumsuz yönde gelişmesini etkileyebileceği akla gelebilir. Çünkü müziğin en çok bu yaş grubu gençler arasında dinlendiğini bilinmektedir.

Müzik türü tercihi konusunda en kapsamlı çalışmalardan biri, bireylerin müzik tercihindeki değişimin olası tüm kaynakları ve aralarındaki etkileşimleri açıklayan Le Blanc (1982)'ın İnteraktif Müzik Tercihi Modelidir (Şekil 1).

Şekil 1. Le Blanc'ın İnteraktif Müzik Tercihi Modeli (1980:29-34).

Bu modele göre “müzik tercihi konusunda alınan kararları, müziksel uyarıcı ve dinleyicinin içinde bulunduğu kültürel ortam gibi girdilerle dinleyicinin bireysel özellikleri belirler (s.4.)”. Bu teorik modelde, müzik tercihini etkileyen değişkenler birbirini etkileyen sekiz hiyerarşik sıra halinde bulunur.

Modelde, sekizinci basamaktan dördüncü basamağa kadar olan (en düşük) değişkenler, dinleyiciye ulaşan ve dinleyicinin beyni tarafından işlenen bilgiyi etkileyen müziksel uyarıcı, kültürel ve bireysel faktörlerden oluşur. Bu seviyelerdeki değişkenler “etkileyici değişkenler” olarak adlandırılır. Üçüncü seviyeden birinci seviyeye kadar olan değişkenler (en yüksek) ise

“yanıt değişkenleri” olarak isimlendirilir ve bu üç seviyede, girdi olarak alınanlar işlenir ve dinleyici ona bir cevap üretir.

Hiyerarşideki sekizinci basamakta girdi enformasyonu etkileyen dokuz faktör bulunur. Bu faktörlerden dördü doğrudan uyarıcının (müziğin) kendisi ile (fiziksel özellikler, karmaşıklık, referans olabilme, performans kalitesi) ve beşi ise girdi verisinin üzerindeki kültürel etkiler (medya, akran grubu, aile, eğitimciler, otorite figürleri ve tesadüfi koşullanma) ilgilidir. Hiyerarşide sonraki üç farklı basamak; amacı girdi verisini bloke etmek, sınırlamak veya bozmak olan “filtreler” den oluşur. Bu basamaklar fizyolojik durumları (yedinci basamak), temel dikkat (altıncı basamak) ve mevcut duygusal durum (beşinci basamak) tan oluşur. Hiyerarşideki dördüncü basamakta, dinleyicinin kişilik özellikleri modele girer ve bu basamakta kişisel faktörler işitsel duyarlılık, müziksel yetenek, müzik eğitimi, kişiliği, cinsiyet, etnik grubu, sosyoekonomik statü, olgunluk ve hafıza girdi verisinin işlenmesi sürecini etkiler.

LeBlanc’ın modelinde üçüncü basamak dinleyici-davranışa geçme aşamasının başlangıcını belirtir. Bu aşamada veriler dinleyicin beyni tarafından işlenir ve ikinci basamakta dinleyici, bir yargıya varmak için daha çok araştırma ya da tecrübeye ihtiyacı olup olmadığı kararını verir. Eęer daha çok araştırma yapma sečilmiřse, dinleyici ilave girdiler için sekizinci basamağa döner; eęer araştırma ya da tecrübe yeterli bulunuluyorsa uyarıcı hakkında bir yargıya varılır ve birinci basamağa geçilerek uyarıcı red ya da kabul edilir. Reddetme ile müzik tercihi süreci sona erer, uyarıcının kabul edilmesi durumunda ise uyarıcının tekrar edilmesi isteği (müziğin tekrar dinlenilmesi isteği) ve girdi verisine (müziksel uyarıcılar) karşı daha yüksek bir dikkat (dinlenen müziğe daha çok yoğunlaşma) gelişir (Boyle ve ark., 1981:47-55). LeBlanc bu modelle bireyin müzik türü tercihi üzerinde ne gibi değişkenleri ya da faktörlerin etkili olabileceğini irdelemiş ve bireylerin müzik tercihlerinin değiştirilebilmesinin mümkün olduğunu ve bunun için modeldeki müzik, çevre ya da dinleyici ile ilgili bir takım özelliklerde değişiklik yapılması gerektiğini ileri sürmüş ve bunun için müzik eğitimcilerine derslerde kullanabilecekleri bazı öğretim stratejileri önerilerinde bulunmuştur (LeBlanc, 1983:47-48).

LeBlanc’ın ortaya koymuş olduğu bu müzik tercihi modeli ile ilgili olarak yurt dışında çok sayıda çalışma yapılmıştır. Ancak bu modeldeki değişkenlerin insanların müzik türü tercihi üzerindeki etkileri konusunda ölkemizde yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Modelde yer alan değişkenlerin öğrencilerin müzik türü tercihleri üzerindeki etkileri ortaya çıkarıldığı ve model müzik öğretilenleri tarafından iyi anlaşılıp kavranıldığı takdirde, öğretilenlerin sınıfta bu bilinçle verecekleri eğitimle, öğrencilerin daha önce hiç dinlemedikleri veya aşına olmadıkları müzik türlerini bile sevebilecekleri ya da en azından medya tarafından dayatılan popüler müziklerin dışında da dinlenilebilecek müzik türleri olduğunun farkına

varabilirler. Özellikle ergenlik çağının daha başlarında ve etkilenmeye son derece açık olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tek tür bir müzik kültürü ile yetişmelerinin önüne geçilebilir.

Ülkemizde formal müzik eğitimi, ilköğretim 4 ve 5. sınıflardan itibaren verilmesine rağmen 6. 7 ve 8. sınıflardan itibaren ağırlıklı olarak verilmeye, müzik derslerinde öğrencilerimize hem ulusal hem de evrensel bir müzik kültürü kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğrencilerimizin bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde müzik eserlerini dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak, uygulanan müzik öğretim programının en önemli amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçları gerçekleştirmede okulda verilen müzik eğitiminin önemi büyüktür. Ancak verilen müzik eğitiminin programda belirlenen amaçlara ulaştırabilmesi için, öğrencilerin derse karşı tutumlarının yanında dinledikleri müzik türlerinin de bilinmesi ve müzik türü seçimleri üzerinde okulda verilen eğitimin yanında okul dışı etkenlerin de ne derece rol oynadığının belirlenmesi gerekmektedir. Yaptığımız geniş literatür taraması sonucunda ülkemizde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik türü tercihlerini ele alan herhangi bir araştırmaya ya da teze rastlanmadığından, bu konunun derinlemesine araştırılmasına karar verilmiştir.

Bu amaçla araştırmada kullanılan anket çalışmasının kapsamı içerisine bağımlı değişken olarak ülkemizde dinlenmekte olan müzik türleri türleri alınmıştır. Bağımsız değişkenler belirlenirken ise uzman görüşleri alınmış ayrıca LeBlanc'ın İnteraktif Müzik Tercihi Modelinden yararlanılmıştır. LeBlanc'ın modelinden yararlanılırken anketin uygulandığı öğrencilerin yaş düzeyi, anketin uygulanabilirliği, araştırmanın kapsamı düşünülerek etkisi araştırılan bağımsız değişkenler araştırma da kullanılan anketin kapsamı içerisine alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Buraya kadar ele alınan yaklaşımlar doğrultusunda tez çalışmasında, ilköğretim 6.,7 ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerin dinlediği müzik türlerinin sosyoekonomik düzey, cinsiyet, sınıf düzeyi (yaş), özel müzik eğitimi, aile, akran, medya ve okul gibi bağımsız değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmada, yukarıdaki genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Halk Müziği (THM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Sanat Müziği (TSM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Arabesk/Fantezi Müzik (AFM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Popüler Müzik (TPM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Yabancı Popüler Müzik (YPM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Klasik Batı Müziği (KBM) tercihleri ile araştırmada ele alınan bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin hangi müzik türlerini daha çok dinledikleri ve bu yöndeki tercihlerini etkileyen okul içi ve okul dışı etmenlerin neler olduğunun ortaya konulması, onlara geniş bir müzik kültürü kazandırmada, öğretmenlere derslerde ne tür müzik eserlerine daha çok ağırlık vermeleri gerektiği konusunda ipuçları sağlama açısından önemlidir. Bu bakımdan araştırma sonuçlarının, müzik öğretmenlerinin sınıf içi etkinlikleri amaca uygun olarak planlamalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Araştırma, müzik eğitimine yapacağı katkılar yanında müzik türü tercihi araştırmalarına yapacağı katkılar açısından da ayrıca önemlidir. Bu çalışma, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik türü tercihlerini çeşitli değişkenler açısından ilk defa ele alması nedeniyle de özgün bir çalışmadır.

Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmada kullanılan anket ile öğrencilerin müzik türü tercihleri belirlenebilir ve tüm öğrenciler ankette yer alan soruları içtenlikle cevaplamışlardır.
2. Öğrenciler sosyoekonomik düzey, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklı müzik türlerini tercih ederler.
3. Özel müzik eğitimi almış olan öğrenciler, arabesk/fantezi müzik türünü en az tercih ederler. Öğrencilerin anketi içtenlikle yanıtlamışlardır.
4. Ailede en çok dinlenen müzik türü, öğrencinin müzik tercihini etkiler.
5. Arkadaşlar arasında en çok dinlenen müzik türü, öğrencinin müzik tercihini etkiler.
6. Öğrencilere göre medya müzik türü tercihleri üzerinde çok etkilidir.
7. Öğrencilere göre okulda verilen müzik eğitimi, müzik türü tercihleri üzerinde hiç etkili değildir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılında, Zonguldak merkez ilçe belediye sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarındaki ikinci kademe öğrencilerin müzik türü tercihleri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada öğrencilerin müzik türü tercihleri; Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Arabesk/Fantezi Müzik, Türk ve Yabancı Popüler Müzikler ve Klasik Batı Müziği ile sınırlıdır.

BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulanması, elde edilen verilerin çözümlenmesi ve verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel analiz tekniklerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmalar, yapıldıkları çevreye ya da araştırma ortamına göre laboratuvar ve saha araştırmaları; düzeylerine göre kuramsal ve uygulama araştırmaları; yöntem ya da zamana göre ise tarihi, betimleme ve deneysel araştırmalar olarak adlandırılabilir (Kaptan, 1998: 45). Bu bakımdan, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin hazırlanan ölçme aracına verdikleri cevapların analizi sonuçlarına dayalı olarak müzik türü tercihlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma; yapıldığı ortama göre saha araştırması, yöntemine göre ise betimsel bir araştırma olarak nitelendirilebilir.

Bir araştırmanın amacına uygun ve içinde bulunduğu koşullara göre düzenlenmesinde genellikle ya tarama ya da deneme modellerinden birisi kullanılır. Bu araştırmada tarama ya da diğer adıyla alan araştırma (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2003: 77). Alan araştırmalarında; toplumdaki bireyleri ilgilendiren yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü, eğitim düzeyi ve meslek gibi bağımsız değişkenlerle, bireylerin düşünceleri, tavrı, tutumu ve ilgisi gibi bağımlı değişkenler teker teker incelenerek bu değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmaya çalışılır (Arseven, 1994: 14).

1.2. Evren ve Örneklem

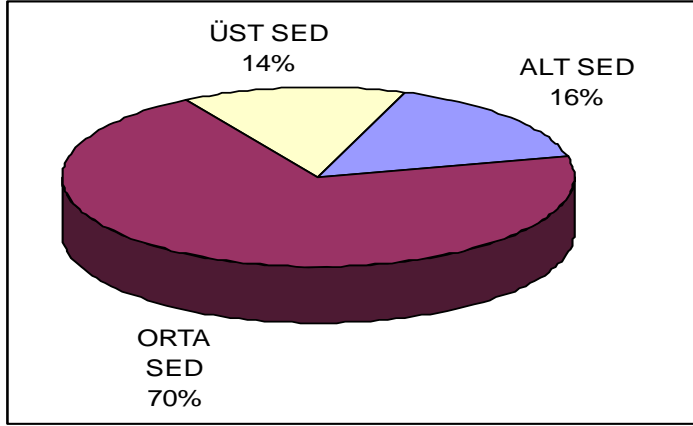
Araştırmanın evrenini 2007–2008 öğretim yılında, Zonguldak ili şehir merkezi belediye sınırları içerisinde, resmi ilköğretim okullarında öğrenim görmekte olan ikinci kademe (6. 7. ve 8. sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2007–2008 öğretim yılında Zonguldak ili şehir merkezi belediye sınırları içerisinde resmi ve özel

olmak üzere toplam 87 ilköğretim okulu bulunmaktadır (EK 2). Bu okullar arasından toplam 9690 ikinci kademe öğrencisi bulunan 70 resmi ilköğretim okulu araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmada, ele alınan temel problem bir takım alt problemlerle de açıklanmak isteniyorsa ve alt problemlerdeki bağımsız değişkenin boyutları farklı büyüklükte gruplardan oluşuyorsa, araştırma için uygulanacak örnekleme yöntemi, tabakalı örnekleme yöntemi olacaktır (Arseven, 1994: 100). Bu nedenle, yapılan araştırmada örneklem seçiminde tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır.

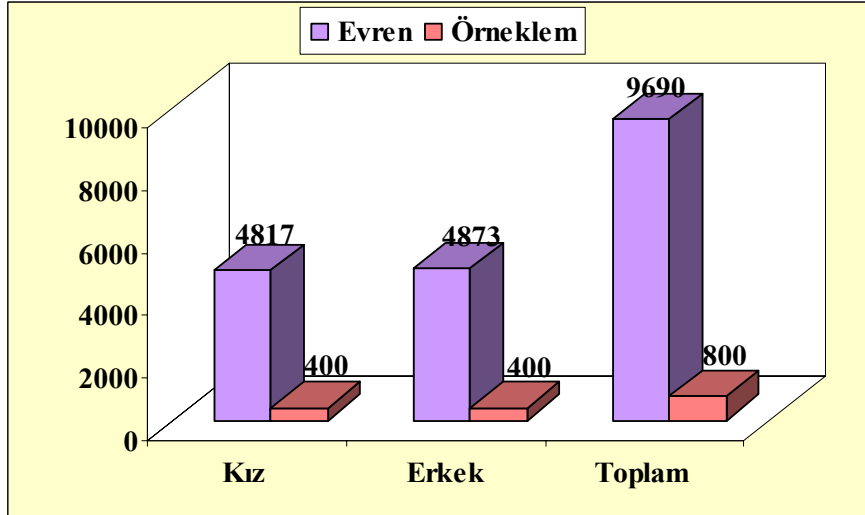
Tabakalı örnekleme yönteminde önce evren alt evren gruplarına ayrılır (Arseven, 1993: 100). Bu amaçla araştırmanın örnekleme belirlenirken öncelikli olarak evren; cinsiyet, sınıf düzeyi ve sosyo-ekonomik düzey bağımsız değişkenlerine göre alt evren gruplarına ayrılmıştır. Evren grubuna giren öğrenciler: Cinsiyete göre; kız öğrenciler ve erkek öğrenciler, sınıf düzeyine göre; 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencileri ve sosyo ekonomik düzeye göre; alt, orta ve üst sosyo ekonomik düzeydeki öğrenciler olmak üzere homojen olduğu varsayılan alt evrenlere ayrılmıştır. Sınıf düzeyi ve cinsiyet açısından örnekleme girecek öğrenci sayısı belirlenirken Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu'dan elde edilen veriler kullanılmıştır (EK 2). Ancak ilköğretim öğrencilerini sosyo ekonomik düzeyleri açısından sınıflandıran bir veriye ulaşılamadığından, sosyo ekonomik düzey açısından örneklem gruplarına girecek öğrenci sayısını belirlemek amacıyla Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görevli İlköğretim Müfettişlerine araştırmacı tarafından hazırlanan bir form uygulanmıştır (EK 1). Bu formda müfettişlerden, Zonguldak İli Merkez İlçe Belediye sınırları içerisinde yer alan 70 resmi ilköğretim okulunu, buldukları çevre ve okula devam eden öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerini göz önünde bulundurarak alt, orta veya üst olarak sınıflandırmaları istenmiştir. Uygulanan formdan elde edilen veriler değerlendirildiğinde; ilköğretim müfettişlerinin 11 ilköğretim okulunu alt, 49 ilköğretim okulunu orta ve 10 ilköğretim okulunu da üst sosyo-ekonomik düzeyde gördükleri belirlenmiştir.

Şekil 2. Okulların Sosyo-Ekonomik Düzeylere Göre Yüzdeler Dağılımı

Tabakalı örneklemede esas olan, her tabakadan seçilecek eleman sayısı o tabakadaki eleman sayısının tüm evrendeki eleman sayısına oranı şeklinde olacaktır (Arseven, 1993: 100). Örnekleme alınacak öğrenci sayıları bu duruma göre belirlenmiştir. Her bir alt evrenden örnekleme girecek öğrenci sayısı saptandıktan sonra örnekleme alınacak öğrenciler kendi alt evrenlerinden rasgele (random) yöntemle seçilmişlerdir. Evren ve örneklemedeki öğrenci sayılarının cinsiyete göre dağılımı Şekil 3’de, sınıf düzeyine göre dağılımı Şekil 4’te ve sosyoekonomik düzeye göre dağılımı ise Şekil 5’te gösterilmiştir.

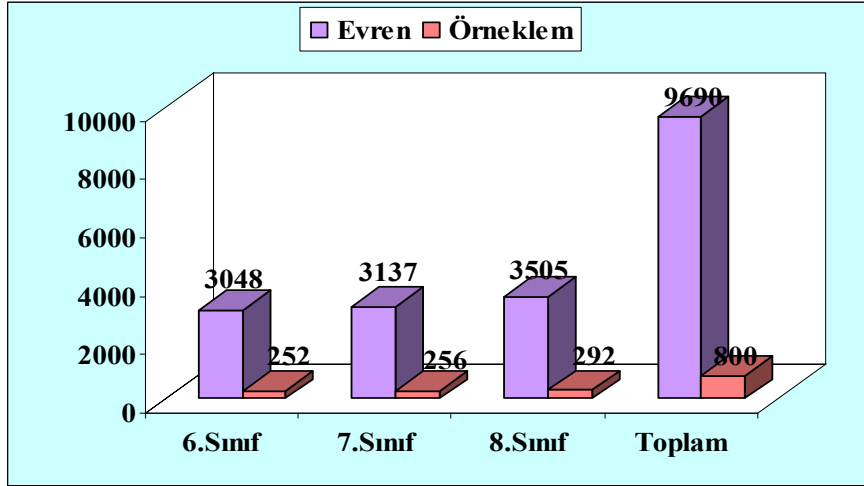
Şekil 3. Evren ve Örneklemedeki Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, 2007–2008 öğretim yılında Zonguldak ili şehir merkezi belediye sınırları içerisinde 4817’si kız (%49,7), 4873’ü erkek (%50,3) olmak üzere toplam 9690 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu görülmektedir. Örneklem grubunda ise 400’ü kız

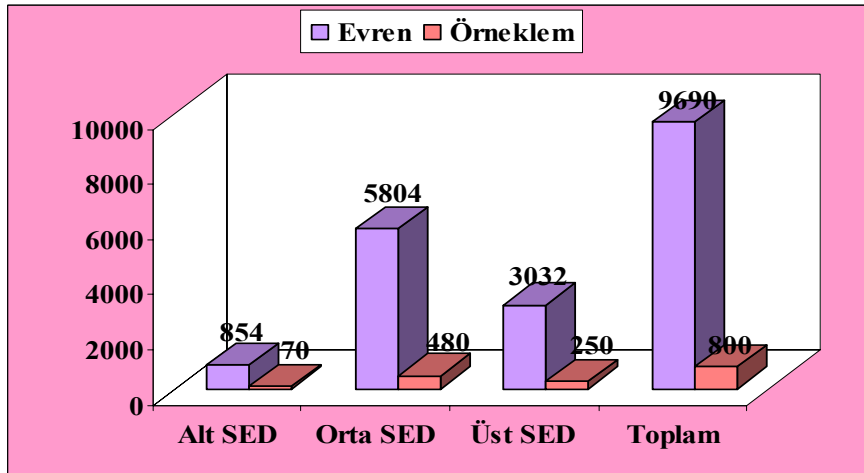
(%50), 400'ü erkek (%50) olmak üzere toplam 800 ikinci kademe öğrencisi bulunmaktadır.

Şekil 4. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde, 3048'i 6. sınıf (%31,4), 3137'si 7. sınıf (%32,4) ve 3505'i 8. sınıf (%36,2) öğrencisi olmak üzere toplam 9690 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu belirlenmiştir. Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımına bakıldığında; toplam 800 ikinci kademe öğrencisinden 252'sinin 6 sınıf (%31,5), 256'sının 7. sınıf (%32) ve 292'sinin ise 8. sınıf (%36,5) öğrencisi olduğu görülmektedir. Şekil 5'te yer alan bulgular incelendiğinde, araştırma evreninin alt sosyoekonomik düzeyinde 854, orta sosyoekonomik düzeyinde 5804 ve üst sosyoekonomik düzeyinde 3032 olmak üzere toplam 9690 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu görülmektedir.

Şekil 5. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sosyoekonomik Düzeye Göre Dağılımı

Araştırmanın örnekleminde ise; alt sosyoekonomik düzeyinde 70, orta sosyoekonomik düzeyinde 480 ve üst sosyoekonomik düzeyinde 250 olmak üzere toplam 800 ikinci kademe öğrencisinin bulunmaktadır.

1.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada temel veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlan bir anket kullanılmıştır. Anket, resmi makamlarla yapılan yazışmalar sonucunda gerekli izinler alındıktan sonra ilköğretim okullarında uygulanmıştır. Ayrıca, verilerin toplanmasında, gözlem, sözlü görüşme ve belge tarama gibi diğer veri toplama araç ve teknikleri de kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anketin hazırlanmasında izlenen aşamalar aşağıdaki alt başlık altında ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Zonguldak ili şehir merkezi belediye sınırları içerisindeki ilköğretim okullarında eğitim görmekte olan ikinci kademe öğrencilerinin müzik türü tercihlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada kullanılan ölçme aracı aşağıdaki aşamalar izlenerek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracının geliştirilmesinde, ölçek geliştirmelerde izlenmesi önerilen çerçeveye bağlı kalınmaya çalışılmıştır.

1. Literatür Taraması ve Alan Araştırması: Araştırmanın kuramsal (teorik) altyapısını oluşturmak ve ölçme aracını tasarlamak için konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış, araştırma konusuna kapsam açısından yakın olan araştırmalar ve bu araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Yapılan bu geniş kapsamlı literatür taraması sonucunda ulaşılabilen çeşitli yayınlardan ölçme aracının geliştirilmesi amacıyla yararlanılmıştır. Daha sonra araştırmanın yapılacağı öğrenci grubu ve ilgilendikleri müzik türleri hakkında fikir sahibi olabilmek amacıyla araştırmanın yapılacağı il merkezinde incelemelerde bulunulmuştur. Bu amaçla öncelikle öğrencilerin gidebilecekleri kafelerde çalınan müzik eserlerinin hangi tür müzik altında değerlendirilebileceği belirlenmiştir. Ayrıca, il merkezinde bulunan yerel radyolara gidilerek 12-15 yaş grubu gençlerin en çok hangi sanatçı ya da grupların müziklerini dinledikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Veri Toplama Aracının Türünün Belirlenmesi: Yapılan ön çalışmalardan sonra, öğrencilerin müzik türü tercihlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanacak olan ölçme aracında, 4'lü Likert tipi bir derecelemenin kullanılmasına karar verilmiştir. Bunun nedeni, 4'lü derecelendirmenin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin buldukları yaş düzeyine de uygun olacağı düşünülmesidir.

Likert tipi ölçeklerde derece belirten seçeneklere verilen puanların toplamı esas alınır. Cevaplayıcı, ölçekte verilen ifadelere tepkide bulunurken her ifadenin anlamına ilişkin tutumunun derecesini belirtmiş olur (Tezbaşaran,1997: 6). Araştırmada, öğrencilerin müzik türlerini dinleme derecelerini, ölçekte bulunan; 1= “Hiç Dinlemem”, 2= “Ara sıra Dinlerim”, 3= “Genellikle Dinlerim” ve 4= “Sürekli Dinlerim” seçenekleri arasından kendilerine en uygun olanı işaretleyerek belirtecekleri varsayılmıştır.

3. Veri Toplama Aracında Kullanılacak Soruların Belirlenmesi: Bu amaçla, öncelikle farklı sosyo ekonomik düzeydeki (Alt, Orta ve Üst) üç ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 120 ikinci kademe öğrencisine, anketin birinci bölümünde yer alan kişisel bilgileri nasıl cevaplandıracakları açıklandıktan ve ikinci kısımda bulunan müzik türleri ile ilgili gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Arabesk/Fantezi Müzik, Türk Popüler (Pop, Rock veya Hiphop) Müziği, Özgün/Protest Müzik, Yabancı Popüler (Pop, Rock veya Hipop) Müzik ve Klasik Batı Müziği türünde şarkı ya da türküleri olan sanatçı ya da gruplardan en çok dinlediklerini 1 numaraya en az dinlediklerini ise 5 numaraya gelecek şekilde kendilerine verilen ölçme aracına sırasıyla yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelenmiş ve dinlenme sıklığı en yüksek olan sanatçı ya da grupların isimlerinin müzik türlerini temsil edebileceği düşünülerek ankete alınmasına karar verilmiştir. Öğrenciler, Özgün/Protest Müzik altında genellikle hiç isim belirlemediklerinden bu müzik türü ankette çıkarılmıştır.

4. Uzman Görüşü Aşaması: Öğrencilerin müzik türü tercihleriyle ilgili oluşturulan ölçme aracı çoğaltılarak, biri eğitim alanında diğeri ise müzikoloji alanında uzman iki akademisyenin ve çeşitli ilköğretim okullarında en az beş yıllık öğretmenlik deneyimi bulunan üç müzik öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Ölçekte yer alan maddeler, uzman görüşleri doğrultusunda bir ön inceleme ve elemeden geçirilmiştir.

5. Ön Uygulama Aşaması: Uzman görüşleri doğrultusunda ön elemenden geçirilerek hazırlanan ölçek, farklı sosyoekonomik düzeylerdeki 6 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 360 ilköğretim ikinci kademe öğrencisine uygulanmıştır. Uygulama sırasında öğrencilerden, anlamakta zorluk çektikleri maddeleri işaretlemeleri istenmiştir. Bu ön uygulamada elde edilen veriler değerlendirilmiş, maddeler açısından gerekli son düzeltmeler yapılmış ve ölçeğe son hali verilmiştir. Geliştirilen bu ölçme aracının araştırmada anket olarak kullanılmasına karar verildiğinden, maddelerin tek tek analiz edilmesinin araştırmanın amacına daha uygun olacağı değerlendirilmiştir (Ek 3).

Araştırmada kullanılan anket, iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde örnekleme oluşturan ilköğretim okulu öğrencilerinin devam ettikleri okulun adı, cinsiyet ve sınıf düzeyleri gibi bazı demografik özelliklerin yanında müzik türü seçimlerinin diğer bazı değişkenlerden (özel müzik eğitimi almış olup olmama durumu; ailede ve arkadaş grubu arasında en çok dinlenen müzik türleri; öğrenci algısına göre medya ve okulun müzik türü seçimi üzerindeki etkisi) ne düzeyde etkilenebileceğini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin müzik türü dinleme derecesinin belirlenmesine yönelik 4 lü Likert tipi sorular yer almaktadır. Araştırmada elde edilen veriler 1–30 Mart 2008 tarihleri arasında Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün izni ile toplanmıştır. Veri toplama aracı, ilköğretim okullarında öğrenim görmekte olan toplam 970 öğrenciye uygulanmıştır. Eksik ya da hatalı doldurulan 170 anketin çıkarılmasından sonra kullanılabilir durumdaki 800 anket üzerinden analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir.

1.4. Verilerin Çözümlemesi

Anketin ikinci bölümünde yer alan sorulara yanıt olarak; “Hiç Dinlemem”, “Ara sıra Dinlerim”, “Genellikle Dinlerim” ve “Sürekli Dinlerim” şeklinde belirlenen seçenekler istatistiksel analizlerde, sırasıyla 1, 2, 3, 4 puan şeklinde bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırmada özel müzik eğitimi alma durumu ve cinsiyet değişkenleri açısından öğrencilerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını test etmek için t-testi (Independent-Samples T Test) kullanılmıştır. Uygulanan t-testi sonucunda dağılımın homojen olup olmadığını test eden Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test for Equality of Variances) sonuçları

incelenmiş, varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p<.05$) t-testi yerine Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Mann Whitney-U Testi, puanların normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda bağımsız t-testinin alternatifi olarak uygulanır ve iki bağımsız örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Başka bir ifadeyle iki ilişkisiz (bağımsız) grubun, ilgilenilen değişken bakımından evrende benzer dağılımlara sahip olup olmadığını test eder (Büyüköztürk, 2002: 149–150).

Sınıf düzeyi; sosyoekonomik düzey; aile, arkadaş ve okul değişkenleri açısından öğrencilerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmıştır. Grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda, ortalama puanların çoklu karşılaştırması Scheffe testi ile yapılmış ve sonuçlar gerekli durumlarda yorumlanmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p<.05$) varyans analizi yerine Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır. Kruskal Wallis-H Testi bağımsız iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eder. Parametrik bir test olan Tek Yönlü Varyans Analizinin (One Way ANOVA) normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2002: 152). Kruskal Wallis-H testi sonucunda p değerinin anlamlı çıkması sonucu, gruplar arasındaki farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için değişkenlerin alt bölümleri ikili olarak gruplanmış ve bu ikili gruplar için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Anket aracılığıyla elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS ver.11,5 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tüm değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Eğitim, Müzik ve Müzik Eğitimi

2.1.1. Eğitim

Eğitim, her felsefi anlayışa ve her bireysel yaklaşıma göre değişik şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan pek çoğu eğitime kendi hedeflerine uygun bir amaç yüklemiş ve eğitimin tanımını ona göre yapmıştır. İdealistler, eğitimi Tanrı'ya ulaşmak için yapılan etkinlikler; Realistler, insanı toplumun başat kültürüne göre yetiştirme süreci; Marksistler, çelişkiyi en aza indirip üretimde bulundurma süreci; Pragmatistler, yaşantılar yoluyla kişide istendik davranış değişikliği yapma süreci; Varoluşçular ise, insanı sınır durumuna getirme süreci olarak ele almışlardır (Sönmez, 1998:42).

Ertürk'e göre eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir. Fidan'a göre eğitim, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Binbaşıoğlu'na göre eğitim; fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde biyokimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir. Oğuzkan'a göre eğitim, yeni kuşakların, toplum yaşayışlarındaki yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek etkinliğidir (Sönmez, 1998: 41).

Her insan sahip olduğu birçok yetenek ve ihtiyaçları ile dünyaya gelir. İhtiyaçlarının karşılanması ve yeteneklerini geliştirebilmesi için insanlar hayatları boyunca süren bir yetişme ve yetiştirilme süreci içine girerler. Bu anlamda Eğitim; yeni anlayışlar, bakış açısı, bilgi ve beceri kazanımı elde edebilmesi doğrultusunda, önceden planlanmış istendik davranış değişikliğidir denilebilir. Eğitimden en üst seviyede verim alabilmenin temeli, okullardan geçer. Ancak insan yaşamının her döneminde ve sürecinde de devam eder. Bu nedenle eğitim, yalnızca okul gibi dar bir kalıba sıkıştırılmayan, hayatın her alanına ve dönemine yayılmış önemli bir öğrenim sürecidir. Bu süreçten herkesin yararlanabilmesi önemli bir haktır. Eğitim, uluslararası bildirilerde de bir hak olarak yerini almıştır. 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 26. maddesi her insanın eğitim hakkı olduğunu ilan eder. Bu bildiri aynı zamanda, ilköğretimin zorunlu olduğunda belirtmiştir.

2.1.2. Müzik

Müzik, insanın yaşamının her döneminde iç içe olduğu bir olgudur. İşitme yeteneği kazanıldığı andan itibaren yaşama giren müzik, ana kucağında, beşikte, evde, sokakta, okulda, taşıt araçlarında, radyo-televizyonlarda, sinemalarda, tiyatrolarda, konser salonlarında, tören ve toplantılarda insanın yanı başında yer alır, onu kucaklar, sarar, etkiler. Fark edilmese bile yaşamın vazgeçilmez bir parçası, doğal bir unsurdur. Müzik, bireyin sağlıklı ve dengeli, kendine özgü bir kimlik ve kişilik geliştirebilmesinde önemli rol oynar. Müzik sayesinde birey, belirli bir yeterlilik ve yetkinlik düzeyine erişebilmek için gerekli davranış değişikliklerini kazanır.

İnsanlık tarihinin bilinen en eski olgularından olan müzik tarihin en eski devirlerinde şifa bulmak, haberleşmek, eğlenmek amacı ile kullanılmış ve tarihin ilerleyen devirlerinde estetik bir oluşum kazanmış, dinsel ayinler içerisinde yer alarak kutsal bir kimlikle de karşımıza çıkmıştır. Bu noktada müziğin doğuşu ile ilgili yapılan varsayımlara bakıldığında müziğin doğadan; doğanın taklidinden ve insandan, insanın yaşamakta olduğu toplumdaki ilişkilerden olmak üzere üç kaynaktan ortaya çıktığı görülmektedir.

Ne var ki günümüzde, müziğin duygu ve düşünceleri kesinlikle dile getirmediği görüşünde olanlar da vardır. Bu görüşü paylaşanların dayandıkları temel gerekçe şudur: Bir müzik herkese ya da her bir kişiye her zaman kesinlikle aynı şeyi anlatamamaktadır. Ancak bu görüşte olanlar, müzik denilen bütünün, belli bir duygu ya da düşüncüyü anlatmak için olmasa bile, belli bir amaç ve yöntemle yapılan bir çalışmayla ortaya çıktığını yadsımamaktadır. Öyleyse, yalın ve özlü anlamıyla belirtirsek müzik; belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bir bütündür, diyebiliriz (Uçan, 1997:21).

Müziğin, günümüze değin birçok tanımı yapılmıştır. Ancak, her tanımda, o tanımın yapıldığı çağın (dönemin) ya da o tanımı yapan kişinin niteliğine, düşünce yapısına, bilim - sanat ve müzik anlayışına bağlı olarak müzik kavramının şu veya bu ögesine ya da yönüne ağırlık verilmiştir. Bu nedenle de, yapılan tanımların hemen hemen hiç birinde müzik, bütünüyle tam ve doyurucu olarak tanımlanamamıştır. Aşağıda, müzik kavramına ilişkin bu tanımlardan bazı örnekler verilmektedir.

Müzik kelimesi köken olarak ‘muse-melek’ olan Eski Yunanca ‘mousike’ yahut ‘mousa’ kelimesinden gelmekte olup insanın kendini seslerle ifade etmesine imkan veren sanat anlamındadır’. Müzik, insan ya da çalgı seslerinin, belirli bir biçimsel güzellik ya da duygusal ifade yaratacak biçimde düzenlenerek bir araya getirilmesini içeren sanat dalı olarak da çeşitli kaynaklarda tanımlanmıştır (Britannica, 1989:361).

Müzik, insanların birbiriyle, doğayla, dış nesnelere etkileşimlerinden doğan coşkularının etkinlik kazanarak dışsal bir biçim almalarının en elverişli yoludur (Fenkilstein, 1986:15).

Sesler aracılığıyla anlatılan müzik, sevinci, hüznü, acıyı, şakayı, tutkuyu, protestoyu, yalvarışı ifade eder. Müzik insana kendini tanıma, kendini gerçekleştirme, kendini anlatma, kendini aşma olanağı verir. İnsan ve müzik ilişkisinde çeşitlenen etkiler bireyin içinde yaşadığı doğal, toplumsal, kültürel koşullar ve olanaklarla sınırlıdır. Bu koşul ve olanakların niteliği, toplumun ve müziksel çevrenin gelişkinlik düzeyine bağlıdır. Müzik birey olarak insanın, duygusal ve düşünsel dünyasına hareket getirir. İnsanın kendini tanımasına, duyguları inceltmesi ve yüceltmesine, düşündürüp duygulandırmasına yol açar (Biol, 2002:419).

Müzik denilince ilk akla gelen, çoğu kez onun sanatsal yönüdür, yani “müzik sanatı”dır. Tüm sanat dalları içinde insan ruhu üzerinde en derin etkiyi bırakan sanat dalıdır müziktir. Toplumla etkileşip bütünleşen sanatların başında yer alır. Bir milletin gelişmişlik düzeyini belirlemede önemli bir göstergedir. Toplumsal bir olgu olan müziğin geldiği nokta toplumun geldiği noktayla paralellik gösterir. Charles Munch; “Müzik sözle anlatılamayanı anlatan sanattır. Sözcüklerin anlatabildiği, zekanın kavrayabildiği şeylerin derinliklerine gidebilir. Müziğin alanı belirsizliğin, elle tutulamayanın, düşüncelerin alanıdır. İnsanların bu dili konuşabilmelerini Tanrı’nın bizlere verdiği en büyük zenginliklerden biri olarak görmeliyiz” diyerek müziğin insanı nasıl eşsiz bir ortama sürüklediğini belirtmiştir (Charles, 1990:21).

Müziği bir sanat olarak niteleyen çeşitli tanımlar incelendiğinde, aralarında birtakım ortak noktaların olduğu görülmektedir. Söz konusu tanımlar arasındaki “ortak noktalar” aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Müzik bir “anlatım sanatı”dır.

- Müziğin yapıtaşları “sesler” dir.
- Müzikte sesler, “düzenli ve uyumlu” dur
- Müzikle seslerle anlatılanlar “duygu, düşünce, tasarım, izlenim”lerdir
- Bunlara ek olarak, müziğin, öbür bazı öğelerin de katkısıyla “bazı durum, olgu veya olaylar” ı anlattığı da söylenebilir
- Müzikle sesler, “estetik bir yapı” içinde ya da “estetik bir yapı oluşturacak biçimde” düzenlenir.
- Müzik, belirtilen öge, ilişki ve niteliklerin bir bütünüdür.

Sanat olarak müziğin, belirlenen bu temel noktaların tümünü içeren bir tanımı şöyle yapılabilir: “Sanat olarak müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri veya başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları düzenlenmiş uyumlu seslerle, estetik bir yapıda anlatan bir bütündür (Uçan, 1994:15).

Bu bütün hem bir “süreç” hem de bir “ürün”dür; Süreçle ürün genellikle içiçedir; süreci üründen, ürünü süreçten ayırmak çoğu kez zordur. Müzik sanatının ürününün çoğu kez süreç niteliğinde olduğu da söylenebilir. “Doğaçlama”, yaratma” “seslendirme” ya da “yorumlama” müzikteki sanatsal sürecin, en önemli halkalarıdır (Uçan,1994:14).

Yukarıdaki tanımlar ile tespit edilmeye çalışılan müzik, bir sanat olarak var olandan hareket ile var olmayı yaratma sürecine, kişisel ve kolektif bir esine ve bir yaratım haline dönüşebilmektedir. Müzik, sanatçının, içinde kendini ifade edeceği bir oluşum haline gelmekte ve bu oluşum, tarihsel birikimin getirdiği teknik-teknolojik olanaklar ile somutlaşıp toplumsallaşmaktadır. Böylece müzik yeniden üretilerek ve başka formlara (gösteri, hayranlık kurumu, müzik endüstrisinin çeşitli görünümleri vb. gibi) girerek günümüze kadar gelmektedir.

Bu tarihsel gelişim içinde müzik, toplumsallaşma sürecinde, bireyin ve toplumun diğer kendini ifade ediş biçimleri (söz, hareket, dans vb. öğeler) ile de birleşerek onu yaratan birey, sanatçı ve o toplumsal dili kullanan sosyal çevre tarafından üretilen, iki tarafın da bu üretime ve kendilerine yabancılaşarak ortaya çıkarttıkları, hem kendilerine ait hem de kendi dışında olan bir ürüne, gösteriye dönüşmektedir.

2.1.3. Müzik Eğitimi

Müzik bir dildir. İnsan, doğumla beraber bu dili öğrenmeye başlar. Öğrenim hayatına başladığı okul sıralarında da bu dilin alfabetini öğrenmeye başlar. Bu sebeple ilkokulda verilen müzik eğitimi, öğrencinin tüm yaşantısını etkileyen önemli bir süreçtir. Öğrencilerin, tüketime dayalı emperyalist ülkelerin kültürel yozlaşmışlıklarından, dayatmacı medyadan, ve bunların üretimi olan çabuk ve kolay tüketilen yığın müziğinden kurtulması, daha bilinçli ve seviyeli müzik kültürüne sahip bireyler olması amaçlanmalıdır. Bu süreç, çocuğun mutasyon dönemine girdiği (ses değişimine uğramaya başladığı) çağda, yani 13—14 yaşlarından sonra kemikleşmeye başlar. İşte bu noktada okullarda müzik eğitiminin ve çocukların ses özelliğine uygun repertuarın önemi ortaya çıkar. Bu dönemde çocuklarda ulusal kültürel değerlerimizin unsurlarını içerisinde barındıran istendik müzikal kazanım ve davranış değişikliği gözleyebilmemiz için bu konunun hassasiyetle ele alınması gerekmektedir. Çünkü çevreden de etkilenen çocuk, basit ve kolay tüketilen yığın müziği donanımıyla okula gelmektedir ve bu nedenle, ilgiyi derse çekebilme noktasında eğitimciler büyük zorluklar yaşamaktadır.

Müzik öğretimi genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana boyutta (türde) gerçekleştirilir; “bireysel”, “grupsal” veya “bireysel-grupsal” öğretim biçiminde yapılır. Genel müzik öğretimi daha çok “grupsal öğretim”, mesleki müzik öğretimi ise daha çok “bireysel öğretim” ağırlıklıdır. Hangi boyutta, hangi biçimde gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin müzik öğretimi, temelde; ilkeli, düzenli, planlı ve yöntemli olmayı gerektirir. Bu gerekliliklerdir ki müzik öğretimi genellikle okullarda, okul niteliği taşıyan yerlerde veya onlara benzeyen çevrelerde veya ortamlarda, bu işin ehli, bu iş için yetiştirilmiş kimselerce, yani müzik öğretmenlerince yapılır ya da yapılmayı gerektirir. Genel müzik öğretimi, okul, bölüm, kol, dal ve program ayırımı gözetilmeksizin, her düzeyde. herkese yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir. Bu bakımdan, “genel öğretim”in ana boyutlarından, müzik dışı “mesleki ve teknik öğretim”in ise tamamlayıcı-bütünleyici ve zenginleştirici boyutlarından (öğelerinden) biridir. Özengen müzik öğretimi, müziğe veya onun belirli bir dalına genel ilginin ötesinde özel ilgi duyan, yatkın ve onun biraz daha ileri derecede öğrenmeye istekli olanlara ve müziği bir kazanç gözetmeksizin yalnızca zevk için yapmak isteyenlere yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir. Mesleki müzik öğretimi ise, müzik alanını

veya bu alanın belirli bir dalını meslek olarak seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren veya seçme olasılığı bulunan kimselere yönelik olarak yapılan müzik öğretimidir (Say, 2001:116).

Müziğin bir ülkedeki insanların yaşayışlarını ve özellikle de yönetişlerini yansıttığını, uygun bir müzik eğitimi ile gerek bireylerin gerekse toplumun eğitilebileceği daha ilk çağda uzak ve yakın doğulu düşünürlerden başlayarak yüzyıllar boyunca pek çok düşünür tarafından vurgulanmıştır (Oransay, 1988:38).

Türk toplumu büyük çoğunluğuyla müzik olayını bir eğlence aracı olarak görmekte, eğlence olmadığı zaman da bir avunma, bir ağıt olarak kullanmaktadır. Henüz eğitim ve birleştirici fonksiyonları da anlaşılammıştır (Sezgin, 1999: 212).

Eğitimcilerin çocuklarda saptadığı bir içgüdüde müzik içgüdüsüdür. Çocuklarda içgüdüsel olarak var olan müzik yapma isteği küçük yaşlarda başlayan bir müzik eğitimi ile yönlendirilir. Müzik eğitim ve öğretiminin önemli bir amacı da çocukta müziğe karşı ilgi ve sevgi yaratmak, ona iyi bir müzik zevki ve anlayışı vermek estetik, sosyal ve ulusal duyguları eğitmektir (Sezgin, 1999:213).

Müzik eğitimi, bireye bu alanda bilgi, beceri, tecrübe ve davranış kazandırmayı, müziği sevdirmeyi, öğrencinin müzikten maksimum şekilde yararlanabilmesini ve hayatına en etkin biçimde katabilmesini sağlamayı amaçlar. Çocuğun sağlıklı bir müzik yaşantısı oluşturabilmesi için çalışır. Bireyin kendi müzik yaşantısını oluşturmada ona rehber olur (Tunalıoğlu, 1999:26).

Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim daha bilinçli, daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve verimli olması beklenir. Müzik eğitimi, birçok müzik eğitimcisi tarafından, katı, kuramsal ve teorik bilgilerin öğrencilere aktarılması olarak algılanır ve uygulanır. Oysa müzik dersi, bu teorem ve kuramların okullarda verilmesi, aktarılması gereken bir ders değildir. Tamamen kulak belleğine ve yeteneğe dayalı olan müzik dersi, özellikle ilköğretim okulları ikinci kademedede öğrenim gören ve çevre faktörünün de etkisiyle yığın müziği olarak da adlandırabileceğimiz çeşitli müzik türlerinin (pop, metal, rock, hip hop vs.) etkisindeki öğrencilerin, müzik zevkini değiştirme veya geliştirmeye yönelik olmalıdır. Farklı

müzik türlerine ilgi duyan, belli düzeyde öğrenciler tespit edilerek eğitici kol veya ders dışı faaliyet kapsamında özengen müzik eğitimi yapılmalı.

Geleceğin başarılı, seçkin müzik beğenisi olan, müzik kültürü donanımına sahip sağlıklı bireyler yetiştirilmesi için müzik eğitimcilerine büyük is düşmektedir. Bunun sağlanabilmesi için eğitim sistemimizdeki bu eksikliğin giderilmesi ve gerekli şartların sağlanması gereklidir.

Bu araştırma ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma olduğundan, araştırmaya konu olan 6,7,8. sınıf öğrencilerinin eğitim sistemi içerisinde almış oldukları müzik eğitimi ile ilgili açıklamaların bilinmesi araştırmanın doğru yönlendirilmesi, gerçekçi ve tutarlı olması açısından önemlidir.

2.2. Gençlik ve Müzik

Bu araştırma, ilköğretim ikinci basamak öğrencileri (11-14 yaş) arasında yapıldığından, araştırmaya konu olan hedef kitle erken ergenlik döneminde olan gençlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla ile tezin bu kısmında, gençlik dönemi özellikleri ve gençlerin müzik ile olan ilişkileri üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

Genel sözlük anlamıyla genç, “yaşı ilerlememiş” ve “gelişmesini tamamlamamış olan”; gençlik ise, “1. genç olma durumu ve bu durumun çağı, 2. genç insanların tümü” demektir (TDK 1977:219). Bu anlamda “gençlik” sözcüğü, hem belli bir yaştaki insan özelliğini, hem bir insan yaşamının belli bir dönemini ve hem de belli insan toplulukları içinde yer alan belli bir yaş grubunu belirtmektedir (Uçan, 1994:81).

Çocuklukla erişkinlik dönemi arasında kalan ikinci büyüme döneminde ise erinlik (buluş) başlar, Erinlik; kişinin üreme yeteneğini kazanmasıdır. Bu dönemin 10-18 yaşları kapsadığı kabul edilmektedir. Normal ergenlik kız çocuklarında 9-12 yaş, erkek çocuklarında 10-14 yaşlar arasında başlamakta olup başlangıcı, birbiriyle etkileşen ruhsal, genetik ve çevresel faktörlerce belirlenmektedir (Arıkan, 2002:4).

Kişinin kimlik ve kişilik geliştirdiği dönem gençlik dönemidir. Bu dönemde birey çocukluğa özgü davranış ve yönelişlerden, olgun davranış ve yönelişlere geçiş yapmak zorundadır. Erikson’a göre kişinin kendisine “Ben kimim?” sorusunu sorduğu ve cevap aradığı dönemdir. Birey ben kimim sorusuna cevap ararken kendini çeşitli roller içinde

deneyerek karar vermeye çalışacaktır. Bu özdeşleşme ve taklit mekanizmalarına yol açar (Bacanlı, 2000:26).

Özdeşleşmede kişi bir grup veya bir rol ile özdeşleşir. Genç bireyler ise özdeşleşmeyi ailesinde kendisinden yaşça büyük bireyler, okulda veya sosyal çevresindeki arkadaş gurupları, popüler kişilikli insanlar veya kitle iletişim araçlarının sunduğu model insanlar yolu ile yapmaktadır. Bu bağlamda İnsanların sağlıklı, tutarlı, doyumlu, kendisi ile barışık bir birey olmasında gençlik dönemi çok önemli yer tutar.

Gençlerin yaşamında müziğin önemi oldukça büyüktür. Gençler müziği kendini ifade aracı olarak kullanır.

Gençlerin çoğu, zamanlarının önemli bir kısmını müzik dinleyerek geçirmektedirler. Müzik zevki çocukluktan ergenliğe değişmekte ve lise yıllarına doğru özel bir türe yönelmektedir. Müzik dinleme ile birçok kişisel ve sosyal ihtiyaç karşılanır. Duyguları tanıma, kontrol etme, ifade etme; sesleri tanıma sesler ve ritimlerle duygusal durum içerisinde ilişkiyi anlama gibi ihtiyaçlar müzik yolu ile anlaşılır. Bir müzik parçası dinlemek insanı rahatlatıp, gevşetebilir. Müzik insanın duygularının boşalmasını sağlar. Belli sesler ve ritimlerle insan duygularını başkalarına iletebilmektir. Müzik bireyin saldırganlık ve güvensizlik gibi duygularını azaltmada da yardımcı olmaktadır (Orhan, 2003:28).

Gençlerin müziğe ayırdığı zaman ve dinlediği müzik türü, onun arkadaş grubunun müzik zevkine, yaşam ve müzik ilgisine bağlı olarak değişebilir. Ayrıca çocuklukta verilecek müzik kültürü insanın kurallara uymasını da kolaylaştırır. Art arda gelen melodi ve ritimlerin düzenliliği çocuğun da bunu duyması onda bir iç disiplin geliştirir. Beraber müzik parçası çalmak veya söylemek ise gençlerim birlik ve beraberlik duygularını geliştirir, arkadaşlık duygusunu artırır. Müzik bireyde hoş duygular uyandıran ve keyifli anlar yaşatan bir uğraştır. Fakat bazen de gençler dinlediği müziğin tonunu yükselterek, onu yetişkine karşı beslediği isyankarca duygularını ifadede bir araç olarak da kullanabilir. Bu durumda dinlenen müziğin tonu ve türü yetişkinle ergen arasında çatışma yaratabilmektedir. Ayrıca çok fazla TV seyretmek veya müzik dinlemek gençlerin bütün zamanını almakta ve bazen bunlar gençlerin günlük hayatın getirdiği sıkıntılarını unutmak için kullandıkları sığınma veya kaçma faaliyetleri olduğu görülmektedir.

Müziğin sosyal kullanımları da çoktur. Gençler müziği birbirleri hakkında fikir sahibi olmak ve kendi arkadaşlık ağlarını ve günlük etkilerini oluşturmak için kullanırlar. Ergenlik çağındaki gençler bazen paylaşılan müziksel zevklere dayalı arkadaşlık grupları oluştururlar ve bu akran gruplarının bazı üyeleri müzik dünyasında saygı duyulan kanı önderleri haline gelirler (Frith, 1981:29). Müzik, çağdaş radyo istasyonlarının gıdası olarak, gençleri bu ses aracından dinlediği ortamlarda da mutlu eder (Lull, 2000 :42).

Pek çok dinleyici belli müzik türleriyle sıkı bir özdeşleşme yaşar ve bu türe bağlılığını da gösterir. Zaman zaman bu özdeşleşmeler açıktır. Örneğin bir country ve western hayranı bir punk rockçı ile aynı kefeye konmayacaktır. Ancak müzik türlerini ve bunların kültürel bağlarını ayıran alt başlıkları bilmeyenler bir punk rockçıyı bir heavy metal hayranıyla karıştırabilir (Lull, 2000:43).

Gençlerde müzik beğenisi oluşumunda kişilik yapısı da önemlidir. Kişilik bireye özgüdür, ona özeldir. Kişinin diğerlerinden ayrılarak toplumda bir birey olarak var olmasını sağlar. Kişilik oluşumunda, toplum, aile, kültür gibi faktörlerin etkisi vardır. Duygular ise, insanın kişiliğinin bir parçasıdır ve kişilik yapıları onları nasıl algılıyorsa, insan benliğinde de o şekilde yer alırlar. Dolayısıyla, farklı kişilik yapısındaki insanlar farklı müziklere yönelirler diyebiliriz. Ayrıca, çocuğun müziksel çevresinin oluşmasında ve müzik bilgi düzeyinin şekillenmesinde zeka da önemli bir etkidir ve insan, kendi zeka seviyesine uygun müzik türlerine yakınlık duyar. Algılayamadığı müziği sıkıcı bulur ve dinlemez. Bu da bizi, zeka ve kişilik yapısındaki farklılıkların, bireyin müziksel tutumların oluşmasında ve müzik yaşantısının şekillenmesinde etkin bir rol oynadığı sonucuna ulaştırır (Orhan, 2003:29).

11-18 yaş ergenlik dönemlerini içine alan ilköğretim ikinci basamak ve lise öğrencilerine verilecek sağlıklı ve tutarlı bir eğitim belki de gencin tüm yaşamını şekillendirecektir. Bu dönemde öğrenciler doğru modeller ve doğru örneklerle karşılaşılırsa geleceklerinde de o kadar doğru davranışlar içinde olurlar ve doğru tercihler yapabilirler.

2.3. Kùltür ve Müzik Kùltürü

2.3.1. Kùltür

Kùltür, kendisini var eden değişkenlerin, kurumların, genellenmiş soyut terimidir. Bu durum kùltürün en az kendisini oluşturan değişkenlerin sayısı kadar birbirinden az çok farklı açılardan tanımlarının yapılabileceğini göstermektedir.

Genellikle kùltüre kalıtım yolu ile değil, her toplumun kendine özgü geliştirdiği sosyal ilişkiler zinciri ile aktarılan bir tür “tarihsel sosyal birikim” olarak bakıldığı bilinmektedir. Kendimizce bir tanım yapmak istersek kùltür; insanların insanlarla, kendi içsel çevreleri ile ve doęa ile karmaşık etkileşimleri sonucunda sürekli olarak ürettikleri, biriktirdikleri, tükettikleri, değiştirdikleri, geliştirdikleri somut ve soyut tüm yaşam varlıklarıdır”. Kùltür toplumdan, toplum da kendisini oluşturan bireylerden ve bu bireylerin özgün kùltürel kimliklerinden ayrı düşünülemez.

Mc. Gregor da kùltürü tanımlamaktan ziyade kavram olarak açıklamaya çalışmıştır. Ona göre kùltür, bir ürün değil, bir süreçtir. Devam eden bir eylemdir. Onunla, belirli insanlar, belirli zamanlarda yaşamlarının anlamını kavramaya ve yaşamlarını bir düzene sokmaya çalışırlar. Kùltür, eylem katılım ve çağdaş dünyanın yeniden yorumlanması demektir. Kùltür, sadece izlediğimiz, etkilendiğimiz veya yoğun deneyimler edindiğimiz bir şey değildir. Varoluş nedenimizdir. Hissettiklerimizin, isteklerimizin ve yaşam amacımızın billurlaşmasıdır. Onu biz şekillendiririz. O da bizi şekillendirir, varlığımızı yansıtır ve belirler. Yaşamımızı anlama ve ona yön verme yöntemidir. Mc. Gregor, Gramsci'nin kendisini destekleyici görüşlerini de şöyle aktarmaktadır; “Yeni bir kùltür yaratmak sadece bir kişinin bireysel buluşları demek değildir. Aynı zamanda ve özellikle eleştirel yaklaşımla, yaşamımızda varolan gerçeklerin içine girilmesi, onların ‘toplumsallaştırılması’ demektir. Yeni entelektüellik artık duygulanan ve tutkuların dışsal ve anlık bir şekli olan hitabet ve belegat ile ölçülemez. Çağımızdaki ölçü, yapıcı, örgütleyici ve ikna edici olarak yaşam pratiğine aktif olarak katılmaktır (Mc. Gregor,1990:49).

Bu açıklamalar ışığında baktığımızda; müzik yapma ve dinleme davranışı da bir eylemdir ve bizde var olan kùltürel değerlerimizden kaynaklanır, Müzik, sosyal yapıya dayalı bir sosyal davranışın sonucunda yaratılmaktadır. Bu nedenle yalnız bir ses

sistemi değil, etnolojik bir yapının oluşturduğu, belli bir davranışın sonucunu içinde taşımaktadır. Belli bir kültür içinde yer alan sosyal bir olaydır. Üreten ve dinleyen “o” kültür içindeki insanlardır. Besteler, “o” kültürdeki’ insanların davranışlarının yansımasıdır. “o” kültürün ana ilkeleri ve beklentileri kavranmadıkça bestecinin niçin bu beste biçimini kullandığı, üretiliş felsefesi bilinmedikçe de müzik eserinin değeri ve yeri belirlenemeyecektir.

Kültürün Eğitim alanında üstlendiği önemli rollerden ikisi ise toplumsal kültürü genç kuşaklara aktarmak (tutucu görev) ve toplumsal gelişmeye ve değişmeye (yaratıcı görev) yardımcı olmaktır (Öztürk, 1993:22). Eğitim, bireylere toplumun sosyokültürel, siyasal, ekonomik koşullarına göre belirgin özellikler kazandırmaktadır. Bu bağlamda, eğitimin asıl görevi söz konusu toplumun istek ve beklentilerini karşılayabilecek nitelikte bireyler yetiştirmek ve bu bireylere kültürel kimliklerini kazandırmak olmalıdır. Kültür ile eğitim arasındaki güçlü bağlara dikkat çeken Öztürk, şöyle bir sonuca ulaşmaktadır. “Bir toplumda kültür, bir kuşaktan diğerine eğitim yoluyla aktarılır. Bu aktarma işi hem örgün hem de yaygın eğitim yoluyla olmaktadır. Bu da, kültür ile eğitim arasında organik bir bağ olduğunu gösterir bize” (Öztürk, 1993: 69). Tezcan ise, eğitim-kültür ilişkisini açıklamaya yönelik düşüncelerini aşağıdaki biçimde özetlemektedir.

“Eğitimin temel görevlerinden birisi, toplumun kültürel miraslarını genç kuşaklara aktarmaktır. O halde eğitimin amacı kültürü nakletmektir. Eğitim kültürün yapısına göre biçimlenir. Eğitim kültürel değişimin aracıdır(Tezcan, 1995:81).

Yukarıda yapılabilecek açıklamalardan ve tanımlardan da anlaşılacağı üzere kültürün çeşitli bilim alanları ve disiplinlere göre pek çok tanımının ve varlığının olduğu bir kez daha görülmektedir. Bu araştırmada İlköğretim İkinci Kademe öğrencilerinin içinde bulunduğu kültürel koşullar ve bu koşulların öğrencilerin dinlemeyi tercih etmiş oldukları müzik türlerine etkileri de araştırıldığından dolayı, kültürün eğitim ve müzik bilimleri ile olan ilişkilerine de değinilmiştir

2.3.2. Müzik Kültürü

Kültüre, doğuştan başlayarak bilinçli ya da bilinçsiz edindiğimiz, içimize sindirip özümlediğimiz bilgi ve birikimler olarak bakmak olanaklıdır. Bu birikimlerin kendine özgü özellikler gösteren önemli bileşenlerinden biri de müzik kültürüdür.

Müzik kültürüne, insanoğlunun genel kültürel değerlerinin yanında, çeşitli etkileşimler ve deneyimler ile kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür diyebiliriz.

Abdulazade'ye (2002:59) göre, müzik, topluma dört yolla bağlıdır: birincisi, toplum müziği doğurur (genetik yol); ikincisi, toplum müziği etkiler (sosyal yol); üçüncüsü, müzik toplum hayatını yansıtır (epistemolojik); dördüncüsü, müzik toplumu etkiler (estetik yol). Belirli anlamda müzik hayatının bütün unsurları toplumsaldır. Müziğin toplumla karşılıklı etkisini belirtilen bu dört görüş her müzik kültüründe hem genel hem de özel belirtiler göstermektedir.

Müzik kültürleri içerisinde bulunduğu toplumların değerlerini taşımakta ve yansıtmakta olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda araştırmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinlemiş oldukları müzik türlerinin seçiminde içinde buldukları kültürel ortam ve buna bağlı müzik kültüründen etkilenmesi gerçekliği göz önüne alınarak konu ile ilgili açıklamalar yer verilmesi öngörülmüştür. Bundan sonraki aşamada Zonguldak ili sosyal yapısı, kültürel değerleri ve müzik kültürü ile ilgili açıklamalara yer verilecektir.

2.4. Araştırmanın Yapıldığı İlinin Sosyokültürel Yapısı ve Müzik Kültürü

2.4.1. Zonguldak İlinin Tarihi, Coğrafi Konumu, İklimi, Nüfusu ve Sanayisi

Türkiye coğrafyasının Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Zonguldak, Kuzey-Batı Anadolu'nun en büyük illerinden biri iken, 1991'de Bartın'ın, 1995'de Karabük'ün il yapılması ile küçültülerek, toplam 3.481 kilometrekarelik alana sıkıştırılmış durumdadır. İlin kuzeyinde Karadeniz, güney batısında Düzce, güneyinde Bolu, kuzey doğusunda Bartın ve doğusunda Karabük illeri bulunur. İlin doğusundaki Sazköy'den batısındaki Alaplı ırmağına kadar 80 kilometrelik sahil şeridinde doğal birçok koy ve kumsal alan vardır. (Kalyoncu, 2005:284).

Zonguldak genellikle her mevsim yağışlı ılıman bir özelliği gösterir. İl toprakları, en çok ilkbahar ve sonbahar aylarında yağış alır. Kıyıdan iç kesimlere gidildikçe iklim sertleşir. Yıllık ortalama sıcaklık 12-14 derece arasında iken, yaz aylarında 21-22, kış aylarında ise 6-7 derecelik sıcaklıklar görülür.

Zonguldak ilini tarihi *I. Antik dönem*: Frigyalılar (M.Ö 1200/750-676), Koloniler Dönemi (M.Ö VII.yüzyıl-VI. Yüzyıl), Persler Dönemi (M.Ö 555-M.Ö.333), Hellenizm (Makedonya imp.- Büyük İskender, Britanya ve Pontus Krallıkları) Dönemi (M.Ö. VI yüzyıl- M.Ö. I. Yüzyıl) olarak yaşanmış *II. Romalılar Dönemi* (M.S. I.yüzyıl- IV. Yüzyıl) *III. Bizans Dönemi* (IV. Yüzyıl-XII. Yüzyıl), *IV. Anadolu Selçukluları* (XI. yy- XIII. yy), *V. Beylikler Dönemi* XII. yy- XV. Yy), *VI. Osmanlı Dönemi* (XVI. yy- XX. yy)' olmak üzere tarihin süzgecinden geçerek günümüzdeki konumuna gelmiştir (Zonguldak İl Turizm Envanteri, 1998:16)

Birçok ilde, daha doğrusu her ilde olduğu gibi, Zonguldak adının nereden geldiği hakkında çeşitli rivayet ve görüşler vardır. Bunlardan birine göre, Zonguldak, Sandra Çayı (Zonguldak Çayı) yöresindeki Sandraka yerleşim biriminin adıdır. Bugünkü Zonguldak'ın sahilleri maden kömürünün işletilmesinden evvel bataklık ve sazlıklarla dolu olduğundan Bartın ve Amasra'ya sefer yapan gemiciler bu kıyılardan geçerlerken sazlık veya kamışlık manasına da gelen “Zungalık” ismini verirlermiş. Hatta sis yüzünden farkında olmadan bugün Ereğli şirketinin lavvarlarının bulunduğu sahanın önüne demirlemek mecburiyetinde kalan bir kereste gemisinin kaptanı sis sıyrıldığı zaman arkadaşlarına: Burası “Zungalıkmış”, diyerek gemiciler arasında bu isimle maruf olan sahile düştüklerini anlatmak istemiştir. İşte bu suretle evvela gemicilerin verdikleri bu isim şehrin tesisi ile beraber halkın ağzında da taammüm etmiş. Sazlık manasına gelen “Zungalık” şehrimize alem olmuştur. “Zungalık ismi zamanla hakiki şeklini değiştirerek bugün kullandığımız “Zonguldak”a dönüşmüştür. Bu ikinci rivayet havzanın en eski İslâm madencilerinden olan, madenci Süleyman Sırrı Bey'in babası Ahmet Ali Ağa'ya izafeten nakledildiği için şehrin yeniden kuruluşunda havzada bulunmuş ve bilfiil maden ocaklarında çalışmış olan bir zatın bu rivayetini, şehrin isminin menşei hakkında en sağlam bir kaynak kabul etmek zaruridir (Zonguldak İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitimi, 1998:12).

Zonguldak önemli ölçüde göç almaya başladığı 1955 den başlayarak (İl nüfusu 491.147) hızlı bir nüfus artışı yaşarken 1991'de Bartın'ın, 1995'de Karabük'ün il yapılması sonucu % 40 nüfus kaybına uğrar. Diğer yandan ilin en büyük sanayi kuruluşu olan TTK' nın küçültülmeye başlatılması ise işsizlik nedeni ile il dışına göçlere neden olur. 1997 sayımında kalkınmada öncelikli yörelerde nüfus artış hızı binde 6.19'luk bir gelişme gösterirken, Zonguldak'ta ekonomik durum ve işsizliğin sonucu, binde (eksi) 9.11 şeklinde üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir olgu olarak gerçekleşir (Kalyoncu,2005:288).

2000 yılı sayımına göre Merkez ilçe (Kozlu-Kilimli-Çatalağzı), Çaycuma, Devrek ve Gökçebey ilçeleri önemli ölçüde nüfus kaybı yaşarken, Ereğli ve Alaplı ilçelerinde küçük de olsa bir artış gözlenir. Zonguldak'ta özellikle emekli olanların ve yaşları 20-30 arasındaki genç iş grubunun, son on yılda iş bulabilmek umudu ile yöreden göç ettiği görülür.

Zonguldak büyük merkezlere kara, hava, deniz ve demir yoluyla ulaşım olanağı olan bir ildir. İl merkezinin ilçeler, ticari merkezler ve diğer illerle yoğun bir karayolu ilişkisi vardır. Her ilçeye asfalt yolla ulaşılır. İstanbul yönüne, Zonguldak-Ereğli-Alaplı-Akçakoca.-Düzce yolu, E-5 karayolu ve Anadolu otobanı; Ankara yönüne ise Zonguldak-Devrek-Mengen-Eskiçağa (Yeniçağa) yolu, E-5 karayolu ve Anadolu otobanı ile gidilir (Kalyoncu,2005:295).

Türkiye'nin ilk, en eski ve en önemli ağır sanayi kenti olan Zonguldak'ta sanayiye dayalı çalışmalar, başta taşkömürü madenciliği, demir-çelik, çimento, enerji üretimi, graft kağıdı üretimi, orman ürünleri ve kereste, süt ve yoğurt ürünleri gıda ürünleri ve son yıllarda tekstil üretimi olarak görülür.

TTK, Zonguldak'ta motor görevi yapan en büyük işletmedir. 1980'li yıllara kadar 42 bin işçinin çalıştığı kurumda, işçilik ve kömür üretim maliyetlerinin yükselmesi sonucu devlet, 1990'lı yılların başlarında "zarar ettiği" gerekçesiyle TTK' yı küçültme yolunu seçer, işçi sayısı 2004 başlarında 12 binlere kadar geriler. Kömüre bağımlı olan Zonguldak ekonomisi de küçülmeye başlar. İlin ikinci büyük kuruluşu ise 6- bin işçisiyle Ereğli Demir-Çelik Fabrikası'dır (Kalyoncu,2005:299).

2.4.2. Zonguldak İlinde Eğitim, Yaşam Biçimi, Folklor ve Müzik Kültürü

Osmanlı döneminde “sadece kömür üretilen ve satılan bir yer” olarak görülen Zonguldak'ta eğitim yatırımları Cumhuriyet döneminden başlayarak yoğunlaşır, okul ve öğretmen sayılarında sürekli bir artış gözlenir. 1923-1927 yılları il düzeyinde 20 ilkokul, bir ortaokul vardır. 1923'de il düzeyinde kız öğrenci sayısı 1.136 iken 1933'de 4.205'e, erkek öğrenci sayısı da aynı süreçte 6.118'den 11.657'ye ulaşır. 1960'lı yıllarda ilkokul sayısı 469'a, ortaokul sayısı 13'e, lise sayısı 9 çıkar, öğrenci sayısı ise 48.569'a yükselir. 1995 yılında ise ilkokul sayısı 1.016, ortaokul sayısı 131, lise sayısı 65, fakülte yüksekokul, enstitü sayısı 14'e yükselir. Zonguldak'ta 1960 yıllarda okuma-yazma bilenlerin oranı % 36.7 iken, 1970 yılında bu oran Türkiye ortalamasının (% 56.2) üstüne çıkar; - % 62.5'lara ulaşır. Bu sayılara bakıldığında Zonguldak'ta eğitim düzeyinin Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülür.

1970'li yıllarda okuma-yazma bilmeyenlerin içinde erkek nüfusu % 22'yi, kadın nüfusu ise % 53'ü oluşturur. 1990 yılına gelindiğinde ise okur-yazar olmayanların oranı % 1 düşer. 1970 yılında il merkezinde 4 lise, 5 meslek okulu, 1 ortaokul, 25 ilkokul ile 72 köy ilkokulu vardır. İl genelinde ise; 10 lise, 12 meslek lisesi, 32 ortaokul, 71 ilçe merkezinde bulunan ilkokul, 923 köy ilkokulu, 25 kadar da diğer okul sayısı ile eğitim öğretim yapılır.

İki binli yıllara girildiğinde Zonguldak genelinde 8 anaokulu, 323 ilköğretim okulu (6 tanesi özel), 56 lise ve dengi okul (3 tanesi özel), 7 Halk Eğitim Merkezi, 5 Çıraklık Eğitim Merkezi, 2 Pratik Kız Sanat Okulu, bu okullarda topla 117.756 öğrenci, 5.820 öğretmenle eğitim-öğretim çalışmasını sürdürürken okur-yazarlık oranının % 98 olduğu görülür Öğrenci ve öğretmen sayılarına özel dersaneler ve kurslar ile Pratik Kız Sanat Okulları ve Halk Eğitim Merkezlerindeki öğretmen sayıları katılmamıştır.

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi ise, 11 Temmuz 1992 tarihinde yürürlüğe giren 3837 sayılı yasa ile kurularak 1 Ocak 1993 tarihinde tüzel kişilik kazanır. 8 fakülte, 2 yüksek okul, 10 meslek yüksek okulu ve 3 enstitü ile 2003-2004 öğretim yılında normal ve ikinci öğretimde toplam 18.000 öğrenci ile eğitim ve öğrenimini sürdürür (Kalyoncu,2005:294).

“Zonguldak Yöresindeki İşçi Ailelerinin Yapıları” konulu araştırmada şu görüşlere yer verilir: 1829 tarihinden günümüze Zonguldak yöresindeki halk, kuşaklar boyunca maden işçiliği yapmışlardır. İşçilerin yüzde seksen beşinin babası da maden işçiliği yapmıştır. En azından üç kuşak geçmesine rağmen bu işçilerin, kent toplumunun değer sisteminden çok, köy topluluğunun geleneksel değer sistemlerine göre duyup, düşünüp hareket ettikleri saptanmıştır. Aile yapılarında görülen çekirdek aile kompozisyonuna karşılık, aile içi ilişkilerde gelenekselliğin ağırlık kazandığı gözlenir (Kalyoncu, 2005:325).

Özellikle gruplu işçiler göz önüne alındığında, tarım dışı bir meslek niteliği taşıyan maden işçiliğini sürdürmelerine rağmen, bu mesleki etkinliğin, bu işçilerin aile yapılarında ve tutumlarında beklenildiği ölçüde değişikliğe yol açmadığı ortaya çıkar. Buna karşılık içinde yaşadıkları geleneksel köy topluluğunun değer sistemlerinin, bu işçiler tarafından içselleştirildiği görülür. Bu nedenle, geleneksel topluluk sistemi, bu işçilerin yaşamlarını belirleyen temel öge durumunda kalmıştır. Aile içinde ataerkillik varlığını sürdürmektedir. Özellikle her konuda, evin en büyüğü, büyükbaba karar vermektedir. Kadınların fazla bir söz hakkı yoktur. Kocaları madende çalışan kadınlar, bu süre zarfında kayınbabanın otoritesi altında bulunurlar. Kocaları köye döndükten sonra hem kayınpederin ve hem de kocalarının otoritesine tabi olurlar. Evlenmeler genellikle görücülük usulüyle olur. Akrabalık grubunun aile üzerinde belirleyici etkisi vardır.

Zaman içinde gruplu işçilerin bir bölümü köylerini terk ederek, kente veya kasabaya yerleşirler. Böylece daimi işçi statüsünü kazanan bu işçilerde, kent toplumunun değer sistemleri etkili olmaya başlar. Daimi işçilerin büyük çoğunluğunun aile yapısı çekirdektir. Evlenmeler çoğunlukla eşlerin karşılıklı anlaşmasıyla gerçekleşir. Aile içi ve dışı birçok karar verme durumlarında kadınların otoriteye katılma düzeyleri yükselir. Akrabalık gruplarının bu aileler üzerindeki etkisi zayıflamıştır. Bu daimi işçi, aile üyelerinin beklentileri, kentle bütünleşme yönündedir.

Bununla birlikte, daimi işçilerin gelirlerinin düşük olması, ayrıldıkları köyle bağlantılarını tamamen kesmelerini önlemektedir. Bu işçiler boş zamanlarında köye gidip çalışırlar ve babalarından ekonomik yardım alırlar. Bu ekonomik bağımlılık, bu işçilerin de geleneksel değer sistemlerine saygılarını sürdürmelerine yol açar. Diğer bir

nokta da bu işçilerin eğitim düzeylerinin düşük olmasıdır. Bu nedenle de bu işçilerin kentle bütünleşmeleri zorlaşmaktadır.

Bu durumda bile daimi işçilerin, gruplu işçilere göre köy topluluk sisteminden çok, kent toplum sisteminin etkisinde kaldıkları söylenebilir. Fakat yine de bu işçilerin Batı'da görüldüğü üzere bir kentli ve gerçek bir sanayi işçisi olması için birkaç kuşağın geçmesi gerekir. Çünkü Zonguldak işçisi henüz yarı köylü, yarı işçi konumundadır (Kalyoncu, 2005:317).

Yörede ziraat'e dayalı yaşam biçiminden sanayi işçiliğine geçiş süreci ve sonrası toplumsal ilişkilerin artması, gelenek ve göreneklerin çözülüşü evlenme geleneklerini de etkiler. Görücülük, başlık parası gibi geçmiş dönemin uygulamaları, günümüzde ancak kırsal kesimde yer yer sürdürülür yada simgesel “ anaya süt hakkı” gibi bir nitelik alır. Zonguldak şehir merkezindeki düğünlerde geleneksel değerlerin yaşatıldığı çok az rastlanan bir durumdur. Burada sosyo ekonomik yaşantı şeklinin değişmesi ve şehir merkezinde TTK da çalışmak amacı ile farklı illerden gelmiş buraya yerleşmiş insanların kendi kültürlerinde yaşatma çabaları da etkilidir.

Anlatıma güç ve renk katan deyimler yörede de konuşma sırasında bol bol kullanılır. Bilinen deyimlerin yanında yöreye has olanları da görülür. Bunlara Çaycuma yöresinden birkaç örnek vermek gerekirse,

- Ak gabak bavından çok olmak
- Başlı gırarıp da esgi samanları savurmak
- Doksan dokuz tüllü hava vurmak
- Goşumu selbas olmak

Alaplı yöresinden birkaç örnek vermek gerekirse,

- Goca öküz çizgiyi boşlamaz
- Girme araya, sürünme karaya,
- İmam yer tavuğu, cemaat çeker soğuğu

Zonguldak yöresi, maden kömürü ocaklarının büyük istihdam göçü nedeniyle Anadolu'nun değişik yörelerinden göç alarak karmaşık bir insan yapısı kazanmıştır.

Ayrı gelenek, görenek ve kültürdeki bu insanlar, ortak bir folklor oluşturamazlar. Ancak, Devrek, Çaycuma, Ereğli, Alaplı gibi ilçe ve köylerde, geçmişten gelen renkli bir oyun ve müzik kültürü görülür. Davul zurna eşliğinde, kendine özgü giysilerle erkek köçeklerin, ellerine zil takarak oyunları yörede çok yaygındır. Düğünler davul, zurna ve köçeksiz olmaz. Erkekler düğünlerde köçeklerle ve kendi aralarında karşılıklı oynarlar.

Yörede kadın oyunları daha yaygındır. Kadın oyunları en az iki kişi ile eşli olarak karşılıklı oynanır. Oyuncu sayısı ikinin katları ile çoğalabilir. Oyun hareketlerinin ağırlığı, kollar, omuzlar ve ayaklardadır. Oyun figürleri; karşılıklı gidip-gelme, yanlara gidip-gelme, karşılıklı geçiş ve yaklaşım açılma şeklindedir. Sağ ayak tabanı yere vururken, omuzlar titretilir, kollar omuzdan ve dirseklerden aşağı-yukarı ve sağa-sola hareket ederken, parmaklar şıklatılır. Baş, vücudun üst kısmına uyumlu bir şekilde sağa sola çevrilir. Gözler, hem kendi hem de eşinin hareketlerini izler. Bacaklar sadece çökme figüründe kırılır, diğer durumlarda düzdür. Vücudun üst kısmı belden öne, arkaya ve yana doğru müziğin ritmine göre bükülür. Genelde hareketler estetik, zarif, kendini gösterme ve beğenilme duygularını ifade eder. Kadın oyunları, köylerde tef veya geniş bir siniye tek elle ritmik vuruşlarla, kasabalarda ise ud ve cümbüşle yöre türkü ve manilerini söyleyerek oynanır (Kalyoncu, 2005:365).

Zonguldak yöresinde daha önceki yıllarda düğünlerde, kınalarda oynanan Aman Of, Dirgine, Dıv Dıv, Topal Osman, Biriciksin, Döktürü Muazzez, Haydah Niri Nay, Maça Kızı, A Benim Söm Söm Yarım, Halimem, gibi türkölü oyunlar, halk oyunu araştırmaları sonucunda 1980'li yıllardan itibaren, çeşitli özel gün ve gösterilerde ekipler halinde oynanmaya başlanır.

Zonguldak yöresinde kullanılan çalgılar: Çifte (tek kamışlı, çift kamışlı), Dilli ve dilsiz kaval, Zurna, Klarnet, Bağlama, Divan sazı, Cura, Yaylı kemane, Davul, Tef, Darbuka, Zil, Kaşık, Zilli Maşa.

Çocuklar evin ve ana-babanın gözbebekleridir. Küçük yaşlardan itibaren de kendilerine düşen çalışmalara katılırlar. Çocuklara beslenen sevgi umudun dile getirildiği çeşitli ninniler yörede de görülür.

Ereğli yöresinden ninni örneği:

Uyusun da büyüsün	Uyusun da büyüsün
Çimenlerde yürüsün	Çimenlerde yürüsün
Ninni bebeğim ninni	Daladan odun götürsün
Kazmada kaçır beşe	Punalladan su götürsün
Çaldım taşa vermem beşe	İçme nasib etsin Allah
Ninni evladım ninni	Ninni evladım ninni
Ninni bebeğim ninni	Ninni tosunum ninni

Devrek'ten bir ninni örneği :

Eve gittim ev karanlık	Tanrının bir meleği
Dışa gitsem bağrım yanık	Uyu ey göz bebeği
Herkes uyur sen uyanık	Bütün ömrümün çiçeği
Uyusana yavrum ninni	Uyu yavrum ninni
Ninni yavrum ninni	Ninni yavrum ninni

Yöredeki kasaba ve köylerde mani söyleme geleneği günümüzde de canlılığını korur. Nişan, düğün, kına, hıdıriellez, imece ve bayram günlerinde karşılıklı maniler söylenir, atışmalar yapılır, manili niyet çekilir. Genç kızlar ve erkekler bu tür günlerde birbirlerine karşı özel duygularını manilerle iletir. Düğün ve kınalarda kızlar, güzel mani söyleyen ve düğünü yöneten kadınlar tarafından, mani söyleyerek oyuna kaldırılır. Maniler yakanın veya söyleyenin çeşitli duygusal dertlerini, sorunlarını içerdiği gibi, anaya, babaya duyumsatmaları da içerir. Bunların yanında yöre erkekleri genellikle maden kömürü ocaklarında çalışır. Madencilik eve para getirir ama, ocaktaki kazalarda sakat kalmaktan ölüme varıncaya kadar çok büyük acıları da beraberinde getirir. Aşk acıları, ayrılıklar, kızın ve oğlanın istekleri-dilekleri, başlık parası ,takılacak ziynet eşyalarının sayısı gibi manilerin söylenişinde görülen hareketli üslup, maden ocağı kazaları sonundaki acıları dile getirirken, yas havasına bürünür (Çelik, 2004:51).

Üzerinde durulması gereken noktalardan biri de Zonguldak'ta düğünlerde halkı eğlendirme amaçlı olarak müzik yapan kişilere *mehtar* denilmesidir. Burada *mehtar* olarak kullanılan terimin Türk kültüründe bulunan mehter'den geldiği bilinmelidir.

Fakat buradaki mehter adının kullanımının karşılığı kültürümüzde bulunan esnaf mehterinden geldiği düşünülmektedir.

Esnaf mehteri; savaş dışındaki zamanlarda müzisyenlerin geçimini kazanmak üzere oluşturdukları topluluklardır. Resmi marşları rahatlıkla çalan mehter esnafı; eğlencelerde çalış biçimleri ile resmi mehterlere nazaran maharetli görünüyordu. Esnaf mehteri ile ilgili bilgilere XVII. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır. Mehter esnafı; yalnızca İstanbul'da XVII. yüzyılda 1000 kişi kadar, XVII. Yüzyıl sonundan XVIII. Yüzyıla kadar daha da artmıştır. Kaba tabirle o dönemde, resmi mehterlerin dışında kalan, düğünlerde vb. gibi yerlerde çalgı çalan müzisyenlerin neredeyse tümü aynı zamanda mehter esnafı idi (Antep, 2001:2)

Zonguldak ilinde müzik ile ilgili faaliyet gösteren kurumlar; Zonguldak Belediyesi Konservatuvarı (Türk Halk Müziği Topluluğu), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi (Türk Halk Müziği Topluluğu-Türk Sanat Müziği Topluluğu), Zonguldak Kültür ve Eğitim Vakfı, (ZOKEV) (Türk Sanat Müziği Topluluğu), Zonguldak İl Telekom Müdürlüğü (Türk Halk Müziği Korosu), Erdemir Musiki ve Folklor Derneği (Türk Sanat Müziği Topluluğu), Zonguldak Türk Sanat Musikisi Derneği (Türk Sanat Müziği Topluluğu), Hacıbektaş Veli Kültür ve Tanıtma Dernekleri Kdz. Ereğli Şubesi (Türk Halk Müziği Grubu) olarak faaliyet göstermektedir.

Yöreye özgü çalış biçimiyle bağlama ve saz kültürü de yaygındır. Geçmişte, Ankara radyosu bağlama sanatçısı olan Çaycumalı Hüseyin Çakır, yöre türküleri ile birlikte kendi bestelerini de Anadolu'ya dinleten, kendine özgü çalış tekniği ve sesiyle özgün bir bağlama ustasıdır. Yörede enstrümanlar arasında bağlama ilk akla gelendir. Merkez ve ilçelerde tek tek görülen usta işi bağlama çalanların yanında, son yıllarda toplu gösteriler de yapılmaktadır. Ayrıca köy düğünlerinde Alaplı ilçesinde Dağ köylü Recep Usta, Ereğlilili Hüsnü Usta, Kızıl Oğlu Eyüp Usta, Kıyıcaklı İbrahim Usta eski ve ünlü zurnacılarıdır. Devrekli Guduruk Ahmet ve ekibi de düğünlerin en ünlü meytar takımıdır (Kalyoncu, 2005:407).

Yöre ezgileri inici bir düzendedir. 2 ve 4 zamanlı usullerle, 5 ve 9 zamanlı bileşik usuller yaygındır. Zonguldak yöresinde; Karadır kaşların, Aman Of, Döktür Muazzez, Dıv dıv, A benim söm söm yavrum, Halimem, Maça Kızı, Topal Osman, Biriciksin, çok yaygın söylenen ezgilerdir. Bu ezgiler eşliğinde oyunları da oynanır.

Zonguldak yöresinin Ereğli, Devrek, Çaycuma ilçe ve köylerinde canlı bir halk müziği ve oyunu kültürü görülür. İlde resmi ilk müzik derleme çalışması dar bir alanı kapsasa da 1948 yılında Ankara Devlet Konservatuarı'nın girişimi ile Muzaffer Sarısözen, Halil Bedii Yönetken, Rıza Yetişen'den (teknisyen) oluşan bir kurulca yapılır. Ünlü araştırmacı Sadi Yaver Ataman ise Safranbolu yöresinde yaptığı çalışmalarını "Safranbolu Düğünleri, Oyun ve Türküleri" adıyla 1936'da Bartın'da yayınlar. İkinci kez Zonguldak Valiliği'nin girişimi ile 1981-1982 yıllarında yapılan müzik ve halkoyunu derleme çalışmaları, yerel Halk Sanatları Araştırma ve Sergileme Derneği (HASAD) tarafından Zonguldak'ta sergilenir.

Zonguldak yöresinin en yaygın oyun havası ve türküsü "Aman Of" Çaycumalı bağlama sanatçısı Hüseyin Çakır tarafından Ankara radyosunda 1953 yılında çalınır, söylenir ve Türkiye'ye dinletilerek ünlenir. Bu türkünün Çaycuma yöresi türküsü olduğunun en önemli kanıtı ise "Kaynak: X TRT Arşivi 1953-Çaycumalı Sanatçı Hüseyin Çakır" adlı TRT arşiv belgesidir..Bölgede özel gün ve gösterilerde söylenen türkülerden "Karadır Kaşların" adlı türkünün ise aslında bir Urfa türküsü olduğu ve bu türkünün ilk kez yerel sanatçı "Urfalı Mıkgı Tahir" tarafından söylendiği de belirtilir.

2.5. Müzik Türleri

Müzik türleri, dünya üzerindeki tüm toplumlarda ve ülkemizde sosyokültürel etkileşimler sonucunda çeşitlilik göstermiştir, günümüzde de bu etkileşim teknolojik gelişme ve ilerlemelerinde etkisi ile artan bir hızla devam etmektedir. Tüm bu etkileşim ve çeşitliliğe rağmen günümüzde müzik türlerinin bilimsel olarak üç ana türe ayrıldığı görülmektedir. Bu türler: Geleneksel müzik, klasik müzik ve popüler müziktir. Bu üç tür, tarihsel gelişim süreci içerisinde bireysel ve toplumsal açıdan insan yaşamında ayrı yer tutarlar ve hem sosyolojik, hem de psikolojik bir olgu özelliği ile değişik gereksinimleri karşılarlar. Geleneksel müzik genellikle ortak bir biçim içinde yaratılıp, üretildiği zamandan bugüne kadar yasayan, bulunduğu yöre ve çevrelerde sevilerek sıklıkla çalınan, söylenen ve çoğunlukla anonim müziklerdir. Aynı zamanda bir halkın birikimini dile getiren gereksinimleri temsil etmektedir; klasik müzik, sanatsal alanda geleceğe taşıyacak eserler vermeyi ve sanatsal doyumu sağlamayı amaçlar; popüler müzik ise genel anlamda sanatsal kaygı taşımamakla birlikte insanların eğlence gereksinmelerine yönelmektedir.

Bu araştırmada adı geçen müzik türleri ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yaş, cinsiyet, sosyoekonomik ve kültürel durumu göz önüne alınarak isimlendirilmiştir.

2.5.1. Türk Halk Müziği

Bir yörenin yerleşik insanları tarafından üretilen, severek söylenen ve çalınan, o yöre insanının ortak yapıtı haline gelen ve kulaktan kulağa aktarılarak yaşatılıp günümüze kadar ulaşan müziklerdir. Bu müzikler yerel kültürün izlerini taşır ve yaratıcılarının adları çoğunlukla belirsizdir. Ülkemiz halk müziği, tarihin eski zamanlarından bugüne kadar Anadolu ve Rumeli’de yaşamış bütün uygarlıkların, kendilerine özgü kültürel değerlerini biriktirerek ve yörelere göre kültürel farklılıkları içinde barındırarak oluşan ve sonuçta zenginlik ve çeşitliliği ile tüm dünyada ender görülen bir yapıdadır. Halk müzikleri/ Yerel müzikler; bir yörenin yerleşik insanları içinde üretilen, severek çalınan, söylenen, kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşayan/yaşatılan ve anonim olan müziklerdir. Bu müzikler, o yörede yaşayan insanlara, paylaşılan ortak yaşantılara, düşüncelere ve ürettikleri seslere dayalı olup kendine özgü bir farklılığı vurgularlar. Yalın ve birleştirici etkisiyle toplumun ortak duygu ve düşüncelerini harekete geçirebilme özelliğine sahiptirler (Bayraktarkatal, 2002:182).

Halk müziği, bölgesel özellikleri bakımından çok çeşitlilik ve farklılık gösterse de, genel sınıflama açısından; İstanbul ve Rumeli, Ege, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz olmak üzere yedi bölge içinde toplanarak incelenebilir. Bununla birlikte, aynı bölge içinde yer alan kimi kent, merkez ya da yöreler arasında da önemli farklar bulunabileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Ülkemiz insanının yüzyıllardan ben kendi yöresel çalgı ve şivesiyle seslendirerek, üzüntüsünü ve sevincini paylaşarak ürettiği, onunla can bulduğu müzik eşidimizdir (Yurga, 2002:13).

Halk müziğimiz kırsal kökenlidir ve doğal olarak anonimdir. Kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa iletilen ve tarih içinden süzülerek gelen zengin bir geleneğin ürünüdür. Halk şarkılarına bizde “türkü” denir. Türkülerimiz melodi ve ritm yönlerinden incelik, derinlik ve canlılık içerir (Say, 2001:27).

Araştırmada kullanılan anket te Türk Halk Müziğine örnek olarak verilmiş olan yorumcular, seslendiriciler Günümüz Türk Halk Müziği yorumcu ve seslendiricileridir.

Anket in uygulanmış olduğu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Gelenekse Türk Halk Müziği ile ilgili fikirlerinin olmadığı anket öncesi çalışmalar ile tespit edilmiş ve sonucunda Günümüz Türk Halk Müziği temsilcileri öğrencilerden alınan isimler doğrultusunda en çok dinlenenleri ankette yerini almıştır.

2.5.2. Türk Sanat Müziği

Adına bugün çoğu kez “Klâsik Türk Müziği” ya da “Türk Sanat Musikisi” de denilen bu müzik türü, Osmanlı Devleti'nin kurulması, büyümesi ve güçlenmesine paralel olarak zenginleşmiş, olgunlaşmış, biçim / estetiğini geliştirmiş ve bir sanat müziği kimliği kazanmıştır. Bu müzik, din, ask, ordu-savaş gibi birçok konuda ürünler vermiş ve her biri kendi türlerini, biçimlerini, topluluklarını oluşturmuştur. Osmanlı Müziği, imparatorluğa katılan yeni ülkelerin değişik müzik kültürlerinden etkilenmiş, öğeler almış öğeler vermiştir.

Ancak imparatorluğun gerileme ve çöküş sürecine girdiği 19.yy. başlarından itibaren bu sanat müziğinde de giderek bir sığlaşma ve gevşeme gözlenmektedir. Önceleri zengin makamlar ve usûller kullanırken, giderek bu anlayıştan uzaklaşmış ve kentin eğlence müziğine dönüşmüştür. Günümüze kadar süren bu gelişmede “şarki” türü, adeta bütün türlerin yerini almış ve yaygınlaşmıştır.

XIX. yüzyıl ortalarına değin notalamaya pek önem verilmediği için, bu alana giren pek çok yapıt unutulup yok olmuştur. Herhangi bir dönemde notaya alınarak günümüze ulaşabilenlerin sayısı, XV. yüzyıldan XVIII. yüzyılın sonuna dek bestelenenler, yaklaşık 3000, XIX. yüzyılda üretilenler ise yaklaşık 5000 kadar olmak üzere, toplam 8000 kadardır. Makam, usûl, biçim, seslendirme araçları ve yöntemleri bakımından, kökü çok eski dönemlere giden, kendine özgü birtakım kurallar çerçevesinde oluşan bu eserlere, XX. yüzyılın ilk çeyreğinde üretilen bir bölüm eser daha eklenebilir. O tarihten günümüze değin “Türk Sanat Müziği veya Klasik Türk Müziği” başlığı altında üretilmeye devam edilen ve giderek popüler formlara dönüşmeye başlayan müzik ise, Klasik Türk Sanat Musikisinin günümüz normlarına dönüşmüş uzantısı sayılabilir kültür.gov.tr (2005) “Segmentasyon ve Konumlandırma”.

Klasik Türk Sanat Musikisi bir sentezdir. Tarihin birçok zenginliğini içinde taşır. Türklerle birlikte yaşayan Bizans, Rum, Acem, Arap, Yahudi, Ermeni gibi azınlıklarca da

paylaşarak birlikte oluşturulmuş ve Osmanlı Saray okulunda, Enderun'da en parlak devrine erişmiştir. Bu sistemi kullanan hiçbir ülke Osmanlı'nın ulaştığı sanatsal seviyeye erişememiştir. Klasik Türk Sanat Musikisi , “makam birliği” esasına dayanan “Fasıl” düzeni içinde oluşturulmuş ve seslendirilmiştir kültür.gov.tr (2005) “Segmentasyon ve Konumlandırma”.

Araştırmada kullanılan anket te Türk Sanat Müziğine örnek olarak verilmiş olan yorumcular, seslendiriciler Günümüz Türk Sanat Müziği yorumcu ve seslendiricileridir. Anket in uygulanmış olduğu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Klasik Türk Sanat Müziği ile ilgili fikirlerinin olmadığı anket öncesi çalışmalar ile tespit edilmiş ve sonucunda Günümüz Türk Sanat Müziği temsilcileri öğrencilerden alınan isimler doğrultusunda en çok dinlenenleri ankette yerini almıştır.

2.5.3. Arabesk/Fantezi Müzik

Arabesk (İng:Arabesque)' i sözlükler kelime anlamı olarak, hemen hemen tüm İslam ülkelerinde görülen, birbiriyle kesişen geometrik ve çizgisel öğelerden oluşan bir bezeme türü olarak açıklanmaktadır.

Bir çok kişi tarafından arabesk müziğin Arap kültürü etkisi ile oluştuğu sanılmaktadır. Arabesk şarkılar Arap müziğine, çalgılama, çalma tekniği ve ritim açısından benzeyebilir, ancak arabesk müziğin arabesk adını almasının gerçek nedeni, sözlük anlamından da anlaşılacağı gibi, ezgilerindeki süslemelerin çokluğundan ve çalgıların çeşitliliğindedir (Yurga, 2002:25).

Güngör'e (1993:23) göre ise, arabesk müziği kapsamlı olarak incelediği eserinde, arabesk müziği şöyle tanımlamaktadır:

Arabesk müzik, içinden çıktığı toplumsal ve kültürel çevreye göre biçimlenmiş, tutarlı bir kuramsal dayanaktan yoksun, ezgi yönünden Arap müziğinden, çalgı yönünden de batı müziğinden esintiler taşıyan, önceleri taşradan başlamakla birlikte zamanla toplumun tüm kesimlerinden gelen yaygın bir dinleyici kitleye sahip toplumumuza özgü bir türdür

Güngör (1993)'e göre, Arabesk müziği dinlemeyi tercih edenler, çoğunlukla taşra kökenli, alt sosyo-ekonomik düzeyde insanlardır. Yazara göre, bu insanların yaşam

felsefelerinin ana temaları yalnızlık, kadercilik ve umutsuzluktur. Güngör (1993), bu müziği dinlemeyi tercih eden kişilerin, içinde buldukları toplumsal ve ekonomik koşullardan kaynaklanan nedenlerden dolayı öfke, saldırganlık yalnızlık ve yabancılaşma düzeylerinin de yüksek olduğunu öne sürmektedir. Arabesk müzik şarkılarının sözlerine bakıldığında, Güngör'ün (1983:23) iddialarını destekler görünen ifadelerle karşılaşmak mümkündür.

60'lı yılların sonunda Orhan Gencebay, Nuri Sesigüzel ile başlayan arabesk müzik Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses, İbrahim Tatlıses ile tüm yurttan en çok dinlenen müzik olmuştur. 70'li yılları arabeskin yayılma yılları olarak değerlendirirsek, 80'li yılların başlarında ise arabesk müziğin dorukta olduğu zamanlardır. Birçok pop, rock ve sanat müziği sanatçıları piyasa koşullarına uymak için ya tam arabesk kaset yapmışlar ya da üç beş arabesk şarkı albümlerine ilave etmişlerdir. 80'li yılların sonu ve 90'lı yılların başlarında arabesk müziğe ilgi azalırken pop müziği patlama yapmıştır. Yine de arabesk müziği kadar dinleyici kitlesine ulaşamamıştır. 90'lı yılların sonunda özel tv ve radyoların iyice çoğalması ile yasaklı arabesk müzik kendini geliştirebilen ve sesini daha çok alana ulaştırabilen müzik olmuştur. Bu arada eskisi gibi protest etkisi azalmıştır. Artık kendi arasında türdeşleri çıkmıştır. Soft arabesk (taverna ve pop karışımı). Şarkılardaki konular toplumsal mesajlardan ve bireyin başkaldırılarından farklı konular almaya başlamıştır. Değişen ve gelişen arabesk bu günlerimize kadar gelmiştir. Kasetleri en çok satan, konserleri en çok kalabalık olan ve halka en yakın olan müzik olarak Türkiye'nin müzik literatüründe yerini sağlamlaştırmıştır. (<http://www.Geocities.com/arabesk2000/arabesk>).

2.5.4. Türk Popüler Müziği

Popüler müzik bir popüler kültür ürünüdür. Bir popüler kültür ürünü olarak pop müzik de farklı tanımlar çerçevesinde tartışılmıştır.

Popüler Müzikler, büyük ölçüde tüketim nesnesi olarak üretilmiş ya da böyle olmamasına karşın bir süre sonra bu tür bir özelliğe bürünmüş, biçimi kendine özgü sektörel işleyişin ölçütleri içinde yapılandırılan ki söz konusu ölçütlerin oluşumunda temel alınan değerler, belirli bir toplu kesimin kültürü içindeki beğeniye dayanmayıp, büyük ölçüde bileşik kültüre ait müziklerdir (Orhan, 2003:47).

Popüler kültüre ait sanatsal ürünlerin çoğalmaları ve toplumun her kesiminde giderek yaygınlaşması Avrupa'da nasıl sanayi toplumu içinde somut biçimde yaşanmışsa, ülkemizde de sanayileşme çabaları ve ona bağlı olarak gelişen hızlı kentleşme, toplum içinde kendine özgü popüler kültürel bir atmosfer yaratmıştır.

Popüler kültürün etkili olduğu geniş kitlenin, sanatsal uygulamalardan beklediği temel değerler, onların kolay anlaşılması, doğrudan kavranması ve derinlik gerektirmemesi, böylece sorgulama istememesi şeklinde özetlenebilir. Ülkemizde popüler kültür ürünleri, özellikle yirminci yüzyılın son çeyreğinde renklenmiş, nesne ya da görsel açıdan geniş bir çevreye seslenir olmuştur.

Hızla değişerek ilerleyen yeni kültürel oluşumlar, "popüler kültüre ait sanatsal üretim" gibi metalaşmış sanatsal ürünler anlamına gelen üretimler için elverişli ortamları oluşturmaktadırlar. Popüler kültür ve bu kültüre ait müzikler (popüler müzikler) ülkemizde, böylesine bir atmosfer içinde toplumun her kesiminde büyük bir hızla yayılmış; 2000'e ulaşıldığında toplumun tamamına yakın bir orana ait müzik beğenisine yanıt verme onu yönlendirme gücünü yakalamıştır.

Bu çalışmada popüler müzik, ilköğretim ikinci basamakta okuyan öğrencilerin dinlemiş olduğu Türkçe sözlü pop, rock, hip-hop müzik türlerini de içine alan müzik türü olarak ele alınıp değerlendirilmiştir. Popüler müzik kapsamında değerlendirilen bu türler, ülkemizde özellikler gençler arasında dinleyici kitlesinin çokluğu dikkat çekicidir. Bu türlerle ilgili açıklamalar aşağıda belirtilmektedir.

Türk Pop Müziği

“Ezgisi, ritmi ve çalgılarıyla, özellikle gençliği peşinden sürükleyen, gelir ve eğitim düzeyi yüksek kesimlerce dinlenen, dans etmek ve eğlenmek amacı da taşıyan müzik çeşididir. Ülkemizde pop müzik dinleyenlerin çoğunluğu 12-25 yaş arasındaki gençlerdir” (Yurga, 2002:17).

Akın'a (2002:1) göre, pop müziğin belirli bir felsefesi yoktur, gününbirlik olaylar, gelip geçici uğraşlar pop müziğin konusu olabilir. Pop müzikte en çok işlenen tema ise aşktır. Pop müzik şarkılarının içeriğine baktığımızda, herhangi bir mesaja ya da temsil edilen kuvvetli, tutarlı bir düşünceye rastlanması çok olası değildir

Müzikal olarak ele alındığında ise pop müziğin, bazen doğu sazlarından, bazen batı sazlarından ve bazen de her ikisinin karışımından oluşan bir müzikal alt yapıya sahip olduğu görülmektedir. Pop müziğin genel olarak, oryantal ya da batı kaynaklı, hareketli, dans yönelimli şarkılar ve bunun yanı sıra romantik ve duygusal bir havaya sahip olan yavaş ritimli şarkılarla karakterize edildiği söylenebilir.

Yurga'ya (2002:17) göre; 90'ların ikinci yarısında ülkemizde birden bire patlayan pop müzik, arabeskin önüne geçmiştir. Türkiye'de son yıllarda pop müzik piyasasının hızlı yol almasını sağlayan nedenler şöyle sıralanabilir:

1.Türkiye'ye 1980'lerin sonuna kadar elektronik gereçler çoğu zaman, ancak kaçak yollardan girerdi. İthal yolların açılarak elektronik gereçlerin rahatça girebilmesi, müzik setleri, kasetçalar ve elektronik çalgıların bollaşması,

2.Radyo ve televizyon kanallarının çoğalarak, gereksinimleri olan müzik programlarının, arz-talep dengesini sağlayabilmek için amatörler bile olarak sağlanması,

3.Müzik yapımcılarının, (daha önce arabesk müzikte olduğu gibi) iştah kabartması!,

4.% 70'imizin genç olduğu ülkemizde, genç kesimin (özellikle ergenlik çağındakilerin) hedef alınması,

5. Arabesk müziğin sıkıcı gelmesi ve arayışlara girilmesi

Türkiye'de 60'lı yıllarda 45'likler ile beraber ortaya çıkan Pop müzik, genellikle Popüler müzik yerine kullanılsa da aslında popüler müziğin bir alt grubudur. Son yıllarda toplumlar arasındaki sosyoekonomik, kültürel etkileşimler ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile rock, ve hip hop olarak adlandırılan müzik türleri de popüler müzik başlığı altında yerini almışlardır.

Araştırmada kullanılan ankette adı geçen popüler müzik türü örnekleri (pop, rock- hip hop) pop müzik başlığı adı altında belirtilmiştir. Ayrıca bu türlere örnek olan şarkıların seslendirmesini yapan şarkıcılar pop (popüler müzik) müzik şarkıcıları olarak adlandırılmışlardır.

Türk Rock Müziği

Popüler müziğin içerisinde değerlendireceğimiz rock müzik dünyada ve ülkemizde çok çeşitli alt türlere ayrılmış olsa da genel olarak elektrik gitar, bas gitar ve davul enstrümanlarının baskın olduğu bir müzikal yapıya sahip olan; şarkı sözlerinde hayatla, ölümlle, doğayla, insanlarla vb. ilgili çok farklı nitelikte temaların işlenebildiği bir müzik tarzı olarak tanımlanabilir. Gerek müzikal açıdan, gerekse şarkı sözleri açısından “sert” bir müzik tarzı olmasından dolayı bu tarza dilimizde “kaya” anlamına gelen, İngilizce “rock” sözcüğünden esinlenilerek rock müzik adı verilmektedir. Rock müzik genel olarak bozulmuş bir sese sahip elektrogitarlar, hareketli ritimler ve sert vokallerle karakterize olan bir tarzdır (Arnett, 1991:573-593).

80’li yıllar ve 90’lı yıllar boyunca dünya üzerindeki birçok ülkede ve ülkemizdeki popüler olan rock müzik; müzikte farklı arayışlar, medyanın yönlendirmeleri, grupların dağılması ve bu türde yeni eserlerin ortaya çıkmamasından dolayı son yıllarda dünya da ve ülkemizde popülaritesini kaybettiği görülmektedir.

2.5.5. Yabancı Popüler Müzik

Araştırmada geçen yabancı popüler müzikleri de pop, rock ve hipop müzik olarak alt gruplara ayırıp ele almak mümkündür.

Yabancı Pop Müzik

Pop, popülerlerin kısaltılmışı olduğu için birçok zaman bu iki terim aynı şeyi anlatır. Ancak pop daha çok, daha hesaplı kitaplı ve gençleri hedefleyen bir müzik türü için kullanılır. Popüler müziğin ise sınırları daha geniş ve muğlaktır. 1950’lerde özellikle gençleri hedefleyen bir müzikler dizisini anlatmak için popüler müzik teriminden kısaltılarak pop müzik şeklinde ABD’de müzik literatürüne girmiştir. Türkçe’ye pop kelimesinin, daha doğrusu “Türk Popu” teriminin yerleşmesi ise on yıldan kısa bir zamana denk düşüyor (Solmaz, 1996:52).

Popüler müzik, bilindiği düşünüldüğü gibi sadece pop müzik adı altındaki müziği kapsamaz. Zaman içinde insanları etkileyerek sürükleyen, hatta akım haline gelen tüm müzikleri kapsar.

Araştırmada adı geçen yabancı sözlü pop müzikler ve tanımları aşağıda verilmişti

Yabancı Rock Müzik

Rock müzik, 20. yüzyılın sonlarında ortaya çıkmış, genellikle elektro gitar, bas gitar ve bateri gibi enstrümanlarla beraber vokal melodi taşıyan popüler müzik formudur. Rock Müzik, herhangi bir esintiden, ezgiden veya şarkıdan yararlanarak yapılabilir. Değişik bir yorumla, daha önceden bilinen bir parçayı kendi söyleme ve çalma biçimine sahip bir müzisyen seslendirebilir. Serbest biçimde yapılan bu seslendirme Rock'ın en önemli özelliğidir.

Hippiliğin devamı olarak da düşünebilecek Rock müziği, elektrogitar ile devleşmiş yüksek volümde çalmak, söylemek, sürekli olarak baş sallamak, değişik sesler çıkarmak, bağırarak, haykırmak, zamana başkaldırı ve bir isyan olarak değerlendirilebilir. Bu yönden bakıldığında, Rock müzik bir çeşit Protest müziktir denilebilir.

Nükleer santrallere karşı, enflasyona karşı, ezilmişliğe karşı, haksızlıklara karşı, silahlara ve savaşa karşı, ayrımcılığa karşı, ırkçılığa karşı, sınırlara karşı, düşmanlıklara karşı, özgürlüklerin yetersizliğine karşı toplumun tepkisine katılmak veya öncülük etmek için seslendirilen şarkıların çoğunluğunu Rock şarkıları oluşturur (Yurga, 2002:21).

Yabancı Hip-hop/ Rap Müzikler

Hip-hop, 1970'li yılların sonunda Amerika'da gettolardan çıkan siyahların oluşturduğu bir kültürdür. En son popüler müzik türü olan rap müzikte ritim unsuru belirgin şekilde ön plandadır, hem şarkı sözleri hem de tonlamanın önemli olduğu rap müziğinde şarkı sözlerinde rock müziğine benzer olarak ırkçılık, ezilmişliğe karşı olma, haksızlıklara karşı olma gibi konular ağırlıklı olarak işlenmektedir.

Araştırmada hem Türkçe sözlü popüler müzik hem de yabancı sözlü popüler müzik içerisinde tür olarak adı geçen bu müziğin özellikler son yıllarda gençler arasında (12-25) yaygın olduğu dikkat çekmektedir. Bu müzik türünün gençler arasındaki dinleyicilerinin çoğunluğu görsel yazlı medya ve internetin bu yaş gurubunda bulunan dinleyiciler üzerindeki etkisini bir kez daha görmemizi ve medya konusunda gençlik ile ilgili atılacak adımlarda daha doğru değerlendirmeler yapmamız gerektiğini ortaya koymaktadır.

2.5.6. Klasik Batı Müziği

Klasik batı müziği, Hıristiyan Avrupa'sındaki kiliselerde, ilahilere eşlik etme ile başlayan, çokseslilik temelleri üzerine oturtulmuş, halk müziklerinden net çizgilerle ayrılmış, belli çevrelerce yüksek kültür seviyesi ile bağdaştırılan Avrupa kökenli ve ağırlıklı müzik türüdür. Ülkemize bu türün görülmesi Osmanlı'nın son dönemleri ile başlamış Cumhuriyet Döneminde hız kazanarak devam etmiştir. Günümüzde de bu türün çeşitli çevreler tarafından temsil edildiği görülmektedir

Klasik Batı Müziği Dönemlerini ve temsilcilerini aşağıda verilmiştir:

Rönesans: 1450–1600 yılları arasında, enstrüman ağırlıklı ve çoklu seslerin kullanıldığı dönemdir. org, klavsen, arp en çok kullanılan çalgılardır. Bestecileri Josquin Desprez Orlande de Lassus Giovanni Pierluigi da Palestrina

Barok: 1600–1750 yılları arasında, karmaşık seslerin kullanıldığı, tekdüzelikten uzak, klavyeli çalgıların rağbet gördüğü dönemdir. Barok dönemin ünlü bestecileri Claudio Monteverdi Heinrich Schütz Olgun Baroklar Antonio Vivaldi Johann Sebastian Bach George Frideric Handel

Klasik: 1750–1820 yılları arasında, pek çok besteleme ve stil kuralının yerleştiği, arp ve klavsenin yerini piyanoya bıraktığı dönemdir. Önemli Bestecileri Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Franz Schubert

Romantik: 1820–1901 yılları arasında müziğin kültürel hayata girdiği ve eğitim kurumlarının adımlarının atıldığı, melodi ve ritmin dikkate alındığı dönemdir. Beethoven, Weber , Schubert ve Rossini, Chopin, Liszt, Paganini , Richard Wagner, Johannes Brahms, Anton Bruckner Piotr Tchaikovsky ,Gustav Mahler, Richard Strauss Romantikler kuşağı olarak bilinir.

Modern: Klasik batı müziğinin değerlerinde kriz yaşandığı dönemdir. Debussy, Ravel, Mahler, Stravinski, Carl Orff, Prokofiev, Şostakoviç ve Gershwin döneme damgalarını vurmuşlardır.

Modern Dönem (1900-1945 yılları Arası) önemli bestecileri Claude Debussy Arnold Schönberg Alban Berg Anton von Webern Belá Bartók Igor Stravinsky

1945 'den sonrakiler önemli bestecileri John Cage, Luigi Nono, Witold Lutoslaw'ı sayabiliriz.

Bu araştırmada müziğin günümüz gerçekleri içerisinde dünya da ve ülkemizde var olan türleri ve bu türlerin ilköğretim ikinci basamak öğrencileri tarafından dinlenilmesi boyutu ele alınmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, ankette yer alan çeşitli müzik türleri ile ilgili sorulara verilen cevaplardan elde edilen bulgular, bağımsız değişkenlere göre tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Halk Müziği tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 1. de topluca verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Türk Halk Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
Alt (A)	70	1,62	0,72	Gruplar Arası	,681	2	,340	,684	
Orta (O)	480	1,59	0,69	Gruplar İçi	396,508	797	,498		
Üst (Ü)	250	1,66	0,73	Toplam	397,189	799			
Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	Sd	p			
Kız (K)	400	1,62	0,71	,328	798	,743			
Erkek (E)	400	1,61	0,70						
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
6. Sınıf (6)	252	1,61	,75	Gruplar Arası	2,058	2	1,029	2,075	
7. Sınıf (7)	256	1,55	,68	Gruplar İçi	395,131	797	,496		
8. Sınıf (8)	292	1,68	,68	Toplam	397,189	799			
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	U	p			
Alan (A)	125	1,83	,86	451,33	35834	,003*			
Almayan(M)	675	1,58	,67	391,09					
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
THM (H)	159	1,86	,778	469,44	5	28,854	,000*	H-S	
TSM (S)	131	1,65	,678	414,89				H-F	
AFM (F)	334	1,54	,664	380,19				H-P	
TPM (P)	172	1,49	,662	362,27				S-P	
YPM (Y)	2	2,50	2,12	494,75					
KBM (K)	2	2,00	,000	562,50					

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Halk Müziği (THM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin

belirlenmesi için toplanan veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde sosyoekonomik düzey, sınıf düzeyi ve okulda verilen müzik eğitimi bağımsız değişkenlerine göre tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA); cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test); özel müzik eğitimi değişkenine göre Mann Whitney-U Testi; aile akran ve medya değişkenlerine göre ise Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır.

Tablo 1'in Devamı. Öğrencilerin Türk Halk Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A.F.
THM (H)	5	2,60	1,52	547,20		4	3,010	,556	
TSM (S)	3	2,00	1,73	395,67					
AFM (F)	47	1,66	,668	420,11					
TPM (P)	732	1,61	,695	398,37					
YPM (Y)	13	1,54	,519	394,04					
KBM (K)	-	-	-	-					
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A.F.
HET (H)	35	1,40	,604	333,76		3	8,875	,031*	A-H
AET (A)	100	1,66	,639	423,17					Ç-H
ODE (O)	288	1,54	,612	382,06					Ç-O
ÇE (Ç)	377	1,69	,784	414,77					
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	138	1,44	,683	Gruplar Arası	11,715	3	3,905	8,064*	O-H
AET (A)	160	1,54	,593	Gruplar İçi	385,474	796	,484		Ç-H
ODE (O)	301	1,64	,681	Toplam	397,189	799			Ç-A
ÇE (Ç)	201	1,78	,795						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whitney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 1 deki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin tümünün Türk Halk Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,62 ile 1,66 arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, sosyoekonomik düzeyleri ne olursa olsun tüm öğrencilerin Türk Halk Müziğini az dinlediğini göstermektedir. Türk Halk Müziği eserlerine medya da, sosyal çevrede, ailede ve okulda gereken önemin verilmemesi bu yaş grubu öğrenciler arasında az tercih edilmesinin bir nedeni olabilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Türk Halk Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,62 ile 1,61 arasında değişmektedir) tercih

ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerin Türk Halk Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{x}=1,61$ ile 1,68 arasında değişmektedir) tercih etmişlerdir. Uygulanan varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular; öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin ($\bar{x}=1,83$), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere ($\bar{x}=1,68$) göre Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri ya da dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgu, yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçları tarafından da doğrulanmaktadır. Testin sonuçlarına göre; Türk Halk Müziğini dinleme tercihi, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($U=35834$, $p=.003$). Bu farklılık, öğrencilerin sıra ortalamaları incelendiğinde de görülmektedir. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin sıra ortalamaları (451.33), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere (391.09) göre daha büyüktür. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alma ile Türk Halk Müziği dinleme arasında yakın bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin özel müzik derslerinin de daha çok gitar ve bağlama üzerine olması Türk Halk Müziğine karşı olan ilgilerini arttırmış olabilir.

Bulgular aile değişkenine göre ele alındığında, araştırmanın sayıtlar kısmındaki bazı sayıtlarla uyumlu sonuçlar elde edilmiş, öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($\chi^2=28.854$, $p<.000$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, ailesinde Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin; ailesinde Sanat, Arabesk ya da Fantezi veya Türk Popüler Müzik dinleyen öğrencilere göre Türk Halk Müziği daha çok dinlemeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, ailesinde Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin de ailesinde Türk Popüler Müzik dinleyen öğrencilere göre, Türk Halk Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, ailede özellikle Türk Halk Müziği dinlemenin, adolesan çağındaki gençleri etkilediği ve gençlerin kültürümüzün özü olan bu müzik türünü benimsemelerine yol açmış olabilir.

Bulgular akran değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin yakın arkadaşları arasında en çok Türk Popüler Müziğinin (N=732) dinlendiği, bunu Arabesk (N=47) ve Yabancı Popüler müziklerin (N=13) takip ettiği görülmektedir. Türk Halk Müziğinin ise arkadaşlar arasında en az dinlenen (N=5) müzik türlerinden bir olduğu görülmektedir. Ancak bu durumun, öğrencilerin Türk Halk Müziği tercihleri arasında anlamlı bir farklılığa yol açmadığı, uygulanan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına bakıldığında da anlaşılmaktadır. Bu bulgu, akranlar arasında dinlenen popüler müziklerin, onların Türk Halk Müziği Tercihlerini etkilemediğini göstermektedir. Ayrıca, Türk Halk Müziğinin akranlar arasında en çok tercih edilen müzik türleri arasında olmaması, öğrencilerin bu müzik türü tercihleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmamasının önemli nedenlerinde arasında olabilir.

Medyanın öğrencilerin Türk Halk Müziği tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin Kruskal Wallis H-Testi ile analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 8.875$, $p < .031$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; TV, Radyo ve İnternet gibi kitle iletişim araçların müzik türü seçimleri üzerinde “Az etkili” olduğunu düşünen öğrencilerin “Hiç etkili değil” diyenlere göre; “Çok etkili” olduğunu düşünenlerin “Hiç etkili değil” ve “Az etkili” diyenlere göre Türk Halk Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, medyanın öğrenci algılarına göre, Türk Halk Müziği Tercihleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Buradan, çeşitli kitle iletişim araçlarının sundukları hizmetlerle, Türk Halk Müziğinin öğrenciler arasında dinlenilmesine katkıda buldukları sonucu çıkarılabilir.

Okulda alınan müzik derslerinde verilen eğitimin, öğrencilerin Türk Halk Müziği seçimleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($F_{3-796} = 8.064$, $p < .000$). Öğrencilerin seçim algıları arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre; okuldaki müzik eğitimin Türk Halk Müziği

tercihleri üzerinde “Orta düzeyde etkili” olduğunu düşünenlerin “Hiç etkili değil” diyenlere göre, “Çok etkili” olduğunu düşünenlerin “Hiç etkili değil” ve “Az etkili” diyenlere göre Türk Halk Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgular, okulda verilen müzik eğitiminin Türk Halk Müziğinin öğrenciler arasında dinlenen müzik türleri içerisinde yer almasına güçlü bir katkıda bulunduğunu göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Sanat Müziği tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 2. de topluca verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Türk Sanat Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
Alt (A)	70	1,59	,68	Gruplar Arası	,118	2	5,8E-02	,126	
Orta (O)	480	1,55	,69	Gruplar İçi	371,781	797	,466		
Üst (Ü)	250	1,55	,67	Toplam	371,899	799			
Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS		t	Sd		p	
Kız (K)	400	1,56	,69		,352	798		,725	
Erkek (E)	400	1,54	,67						
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
6. Sınıf (6)	252	1,62	,70	Gruplar Arası	2,078	2	1,039	2,240	
7. Sınıf (7)	256	1,53	,67	Gruplar İçi	369,820	797	,464		
8. Sınıf (8)	292	1,51	,68	Toplam	371,899	799			
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.			U	p	
Alan (A)	125	1,68	,83	425,49			39063,5	,138	
Almayan(M)	675	1,53	,65	395,87					
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A.F.
THM (H)	159	1,49	,64	382,91		5	26,726	,000*	S-H
TSM (S)	131	1,82	,81	472,00					S-F
AFM (F)	334	1,56	,67	404,48					S-P
TPM (P)	172	1,40	,58	356,69					F-P
YPM (Y)	2	1,00	,00	217,50					
KBM (K)	2	1,50	,71	401,75					

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Sanat Müziği (TSM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin

belirlenmesi için toplanan veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde sosyoekonomik düzey, sınıf düzeyi, akran, medya ve okulda verilen müzik eğitimi bağımsız değişkenlerine göre tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA); cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test); özel müzik eğitimi değişkenine göre Mann Whitney-U Testi; aile değişkenine göre ise Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır.

Tablo 2'in Devamı. Öğrencilerin Türk Sanat Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	5	1,80	1,30	Gruplar Arası	2,759	4	,690	1,485	
TSM (S)	3	1,67	,58	Gruplar İçi	369,140	795	,464		
AFM (F)	47	1,64	,64	Toplam	371,899	799			
TPM (P)	732	1,55	,68						
YPM (Y)	13	1,15	,37						
KBM (K)	-	-	-						
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	35	1,40	,60	Gruplar Arası	2,436	3	,812	1,749	
AET (A)	100	1,61	,83	Gruplar İçi	369,463	796	,464		
ODE (O)	288	1,50	,60	Toplam	371,899	799			
ÇE (Ç)	377	1,59	,70						
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	138	1,41	,72	Gruplar Arası	5,202	3	1,734	3,764*	Ç-H
AET (A)	160	1,52	,65	Gruplar İçi	366,697	796	,461		
ODE (O)	301	1,55	,64	Toplam	371,899	799			
ÇE (Ç)	201	1,66	,72						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whitney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 2'deki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin tümünün Türk Sanat Müziğini "Arasına" dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,55 ile 1,59 arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Bu değerler ayrıca, Tablo 1'deki değerlerle karşılaştırıldığında Türk Sanat Müziğinin Türk Halk Müziğine ($\bar{X}$ =1,62 ile 1,66 arasında değişmektedir) göre daha da az dinlendiği anlaşılmaktadır. Yapılan varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, sosyoekonomik düzeyleri ne olursa olsun tüm öğrencilerin Türk Sanat Müziğini az dinlediğini göstermektedir. Türk Sanat Müziğinin medyada fazla yer bulmaması ve daha çok orta yaş ve üzeri kesimler tarafından dinlenen bir müzik türü olması, bu yaş grubu öğrenciler arasında az tercih

edilmiş olmasının bir nedeni olabilir. Bu yaklaşım, Demirkol'un (2002:22), Amasya'da 15 yaş üzeri nüfusun dinlediği müzik türleri üzerine yaptığı araştırma tarafından da desteklenmektedir. Araştırmada, Türk Sanat Müziğini 41 yaş ve üzeri grubun, 40 yaşın altındakilere göre daha çok dinledikleri ve bunda ülkemizdeki popüler müzik piyasasının sunduğu diğer türlerin daha yaygın olmasının büyük etkisinin olduğu görüşü ileri sürülmüştür.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Türk Sanat Müziğini "Arasıra" dinlemeyi ($\bar{X}=1,54$ ile $1,56$ arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde tüm öğrenciler Türk Sanat Müziğini "Arasıra" dinlemeyi tercih etmişlerdir. Ancak $\bar{X}=1,51$ ortalama ile 8. sınıf öğrencilerinin en az, $\bar{X}=1,62$ ortalama ile 6. sınıf öğrencilerinin ise diğerlerine oranla biraz daha fazla dinledikleri ortaya çıkmıştır. Uygulanan varyans analizi sonuçlarına bakıldığında ise, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular; öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin ($\bar{X}=1,68$), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere ($\bar{X}=1,53$) göre Türk Sanat Müziğini daha çok dinledikleri görülmektedir. Ancak yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçları, özel müzik eğitimi alma değişkenine göre, öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alma ile Türk Sanat Müziği dinleme arasında, dinleme ortalamaları arasındaki farklılığa rağmen, istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir.

Bulgular aile değişkenine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin Türk Sanat Müziği tercihlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($\chi^2=26,726$, $p<.000$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, ailesinde Türk Sanat

Müziği dinleyen öğrencilerin; ailesinde Halk, Arabesk ya da Fantezi veya Türk Popüler Müzik dinleyen öğrencilere göre Türk Sanat Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, ailesinde Arabesk ya da Fantezi Müzik dinleyen öğrencilerin de ailesinde Türk Popüler Müzik dinleyen öğrencilere göre, Türk Sanat Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, ailenin Türk Sanat Müziği dinleme üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. İstatistiksel sonuçlar, ailede Türk Sanat müziği dinlenilmesi ile bu müzik türünün öğrenciler tarafından tercih edilmesi arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu göstermektedir.

Bulgular akran değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin yakın arkadaşları arasında en çok Türk Popüler Müziğinin (N=732) dinlendiği, bunu Arabesk (N=47) ve Yabancı Popüler müziklerin (N=13) takip ettiği görülmektedir. Türk Sanat Müziğinin ise arkadaşlar arasında “arasıra” ($\bar{X}=1,67$) dinlenen müzik türlerinden bir olduğu görülmektedir. Orhan’ın (2003:70) 622 öğrenci üzerinde araştırma yapmış olduğu araştırma sonuçları da bu bulguyla paraleldir. Yapılan bu çalışmada Türk Sanat Müziğini sadece 6 öğrencinin en çok dinlemeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Öğrencilerin Türk Sanat Müziği tercihleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığı, uygulanan varyans analizi sonuçlarından da anlaşılmaktadır. Bu bulgu, akranlar arasında dinlenen popüler müziklerin, onların Türk Sanat Müziği tercihlerini etkilemediğini göstermektedir. Ayrıca, Türk Sanat Müziğinin akranlar arasında çok az tercih edilen müzik türleri arasında olması, öğrencilerin bu müzik türü tercihleri arasında anlamlı bir farklılık olmamasının da önemli nedenlerinde arasında olabilir.

Medyanın öğrencilerin Türk Sanat Müziği tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgunun, Türk Sanat Müziğinin sadece TRT de yer bulmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Okulda alınan müzik derslerinde verilen eğitimin, öğrencilerin Türk Sanat Müziği seçimleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($F_{3-796} = 3,764, p<.000$). Öğrencilerin seçim algıları arasında

gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre; okuldaki müzik eğitiminin Türk Sant Müziği tercihleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu düşünenlerin “Hiç etkili değil” diyenlere göre, Türk Sanat Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgular, okulda verilen müzik eğitiminin Türk Sanat Müziğinin öğrenciler arasında dinlenen müzik türleri içerisinde yer almasına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Arabesk/Fantezi Müzik tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 3. de topluca verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
Alt (A)	70	2,77	,86	545,66		2	67,587	,000*	A-O
Orta (O)	480	2,23	1,00	419,68					A-Ü
Üst (Ü)	250	1,78	,82	321,12					O-Ü
Cinsiyet	N	X	SS	Sıra Ort.		U	P		
Kız (K)	400	1,94	,89	358,03		62925	,000*		
Erkek (E)	400	2,34	1,03	443,40					
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
6. Sınıf (6)	252	2,10	,94	Gruplar Arası	1,951	2	,975	1,011	
7. Sınıf (7)	256	2,10	,94	Gruplar İçi	768,924	797	,965		
8. Sınıf (8)	292	2,20	1,05	Toplam	770,875	799			
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS		t	Sd	P		
Alan (A)	125	1,86	,96		-3,513	798	,000*		
Almayan(M)	675	2,19	,98						
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
THM (H)	159	1,86	,94	335,73		5	78,345	,000*	F-H
TSM (S)	131	1,82	,89	325,79					F-S
AFM (F)	334	2,48	,99	477,47					P-S
TPM (P)	172	2,00	,87	374,28					F-P
YPM (Y)	2	1,00	,00	122,00					F-Y
KBM (K)	2	1,00	,00	122,00					F-K

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Arabesk/Fantezi Müzik (AFM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin

belirlenmesi için toplanan veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde sosyoekonomik düzey ve aile değişkenlerine göre Kruskal Wallis H-Testi; cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney-U Testi; sınıf düzeyi, akran, medya ve okulda verilen müzik eğitimi değişkenlerine göre tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA); özel müzik eğitimi değişkenine göre ise bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test) uygulanmıştır.

Tablo 3'in Devamı. Öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	5	2,00	1,41	Gruplar Arası	29,454	4	7,364	7,896*	F-P
TSM (S)	3	2,67	,58	Gruplar İçi	741,421	795	,933		F-Y
AFM (F)	47	2,85	1,06	Toplam	770,875	799			
TPM (P)	732	2,10	,96						
YPM (Y)	13	1,61	,77						
KBM (K)	-	-	-						
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	35	2,25	1,17	Gruplar Arası	2,982	3	,994	1,031	
AET (A)	100	2,08	1,03	Gruplar İçi	767,893	796	,965		
ODE (O)	288	2,20	,99	Toplam	770,875	799			
ÇE (Ç)	377	2,09	,94						
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	138	2,01	1,00	Gruplar Arası	3,336	3	1,112	1,153	
AET (A)	160	2,22	1,01	Gruplar İçi	767,539	796	,964		
ODE (O)	301	2,15	,93	Toplam	770,875	799			
ÇE (Ç)	201	2,14	1,01						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whitney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 3 deki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, alt ve orta sosyoekonomik düzeyde olan öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müziği “Genellikle” dinlemeyi ($\bar{X}=2,77$ ve $\bar{X}=2,23$) tercih ettikleri, üst sosyoekonomik düzeyde olanların ise “Ara sıra” dinlemeyi ($\bar{X}=1,78$) tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis H-Testi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu da açıkça görülmektedir ($\chi^2=67,587$, p<.000). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; Alt SED grubunda bulunanların Orta SED ve Üst SED gruplarında bulunan öğrencilere göre, Orta SED grubunda bulunan öğrencilerin de Üst SED grubunda bulunanlara göre Arabesk/Fantezi Müziğini

daha çok dinledikleri bulunmuştur. Bu bulgu, sosyoekonomik düzeyin müzik türü tercihinde önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Günümüzde Arabesk/Fantezi Müziğini eski popülerliğini kaybetmesine rağmen bu yaş grubu gençler arasında halen daha tercih ediliyor olması ilginç bulunmuştur. Öte yandan elde edilen bu bulgu, Güngör (1993)'ün "Arabesk müziği çoğunlukla alt sosyoekonomik düzeydeki insanlar tercih eder" görüşünü doğrulamaktadır.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız öğrenciler Arabesk/Fantezi Müziğini "Ara sıra" dinlemeyi ($\bar{x}=1,94$) tercih ederken, erkek öğrencilerin ($\bar{x}=2,34$) ortalama ile "Genellikle Dinlerim" seçeneğine yakın cevaplar verdikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin tercihleri arasında bu değişken açısından anlamlı bir farklılık bulunduğu ve bu farklılığın erkek öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu, Arabesk/Fantezi Müzik konusundaki genel beklentilere ters düşmemektedir. Bu müzik türünün içerdiği saldırganlık, yalnızlık, kader, acı, öfke gibi temalar nedeniyle erkekler tarafından daha çok tercih edilebileceği öngörülebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri, Arabesk/Fantezi Müziği "Arasıra" ile "Genellikle" arasına düşecek şekilde cevaplamışlardır ($\bar{x}=2,10$ ile $2,20$ arasında değişmektedir). Uygulanan varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular; öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi almayan öğrencilerin ($\bar{x}=2,19$), özel müzik eğitimi almış olan öğrencilere ($\bar{x}=1,86$) göre Arabesk/Fantezi Müziği daha çok dinledikleri ettikleri görülmektedir. Bu bulgu, yapılan t- testi sonuçları tarafından da doğrulanmaktadır. Testin sonuçlarına göre; Arabesk/Fantezi Müziği dinleme tercihi, özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($t=-3,513$, $p<.003$). Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi almama ile Arabesk/Fantezi Müziği dinleme arasında yakın bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Bu ise, beklenen bir durumdur. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin, alamamış öğrencilere göre müziğe daha seçkinici yaklaşacakları ve bu nedenle Arabesk/Fantezi Müzik türünden uzaklaşacakları beklenir.

Bulgular aile değişkenine göre ele alındığında, öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($\chi^2 = 78,345$, $p < .000$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, ailesinde Arabesk/Fantezi Müzik dinleyen öğrencilerin; ailesinde Halk, Sanat, Türk Popüler Müzik, Yabancı Popüler Müzik ve Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilere göre Arabesk/Fantezi Müzikleri daha çok dinlemeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, ailesinde Türk Popüler Müzik dinleyen öğrencilerin de ailesinde Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilere göre, Arabesk/Fantezi Müziklerini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, özellikle ailenin Arabesk/Fantezi Müzik dinlemesinin, gençler arasında bu müzik türünün tercih edilmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

Bulgular akran değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu varyans analizi sonuçlarından da anlaşılmaktadır ($F_{4-795} = 7,896$, $p < .000$). Bu bulgu, akranlar arasında dinlenen müziklerin, onların Arabesk/Fantezi Müzik tercihlerini etkilediğini göstermektedir. Öğrencilerin tercihleri arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunu belirlenebilmesi için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre; arkadaşlar arasında Arabesk/Fantezi Müzik dinlenilmesinin Türk Popüler ve Yabancı Popüler Müzik dinlenilmesine göre, öğrencilerin tercihlerini Arabesk/Fantezi Müzik yönünde etkilediği görülmektedir.

Medyanın öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgu, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarında son yıllarda daha çok popüler müzik türlerine ağırlık verilmesinden, Arabesk/Fantezi Müziklere eskiden olduğu gibi yeterince yer verilmemesinden kaynaklanabilir.

Okulda alınan müzik derslerinde verilen eğitimin, öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık

bulunmadığı gözlenmektedir. Bu bulgu, okuldaki müzik eğitimin Arabesk/Fantezi Müzik tercihleri üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Popüler Müzik tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 4. de topluca verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Türk Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	A.F.	
Alt (A)	70	3,25	,85	298,55	2	26,264	,000*	O-A	
Orta (O)	480	3,66	,68	415,01				Ü-A	
Üst (Ü)	250	3,63	,68	402,53					
Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	U	P			
Kız (K)	400	3,71	,64	426,88	69392	,000*			
Erkek (E)	400	3,52	,76	373,85					
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	A.F.	
6. Sınıf (6)	252	3,60	,76	401,06	2	10,213	,006*	7-8	
7. Sınıf (7)	256	3,72	,61	426,61					
8. Sınıf (8)	292	3,54	,73	377,05					
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	U	P			
Alan (A)	125	3,72	,630	430,70	38412,5	,042*			
Almayan(M)	675	3,60	,719	394,91					
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	159	3,55	,71	Gruplar Arası	4,533	5	,907	1,824	
TSM (S)	131	3,61	,67	Gruplar İçi	394,656	794	,497		
AFM (F)	334	3,62	,72	Toplam	399,189	799			
TPM (P)	172	3,69	,69						
YPM (Y)	2	2,50	2,12						
KBM (K)	2	4,00	,00						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türk Popüler Müzik (TPM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için elde edilen veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde sosyoekonomik düzey, sınıf düzeyi, akran ve medya değişkenlerine göre Kruskal Wallis H-Testi; cinsiyet ve özel müzik eğitimi değişkenlerine göre Mann Whitney-U Testi; aile

ve okulda verilen müzik eğitimi değişkenlerine göre ise tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 4'in Devamı. Öğrencilerin Türk Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	A.F.	
THM (H)	5	2,20	1,30	143,80	4	21,221	,000*	P-H	
TSM (S)	3	4,00	,000	511,00				Y-H	
AFM (F)	47	3,25	,99	322,90				P-F	
TPM (P)	732	3,65	,67	407,32					
YPM (Y)	13	3,61	,506	370,04					
KBM (K)	-	-	-						
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	A.F.	
HET (H)	35	3,40	1,03	380,33	3	8,760	,033*	Ç-A	
AET (A)	100	3,56	,64	370,98				Ç-O	
ODE (O)	288	3,60	,66	387,95					
ÇE (Ç)	377	3,66	,71	419,79					
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
HET (H)	138	3,56	,80	Gruplar Arası	1,023	3	,341	,682	
AET (A)	160	3,64	,65	Gruplar İçi	398,166	796	,500		
ODE (O)	301	3,60	,70	Toplam	399,189	799			
ÇE (Ç)	201	3,66	,69						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 4 deki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin tümünün Türk Popüler Müzik türünü “Sürekli” dinlemeye ($\bar{X}$ =3,25 ile 3,66 arasında değişmektedir) yakın eğilimde oldukları görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=26,264$, p=.000). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, Orta ve Üst sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre, Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgu, popüler müziklerin daha çok orta ve üst gelir grubundaki öğrencilere hitap etmesi ve alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin yaşam biçimlerini yansıtmaktan uzak olması ile açıklanabilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Türk Popüler Müzik türünü “Sürekli” dinledikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına (U=69392, p=.000) bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci

tercihleri arasında kızların lehine ($\bar{X}=3,71$) anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre popüler müzikleri dinlemeyi daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Erkeklerle göre daha duygusal olan kız öğrencilerin popüler müziklere karşı olan bu yüksek ilgileri, özellikle duygusal popüler müzik eserlerinden kaynaklanabilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerin Türk Halk Müziğini “Sürekli” dinlemeyi ($\bar{X}=1,61$ ile 1,68 arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=10,213$, $p=.006$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, 7. sınıf öğrencilerinin (sıra ortalaması=426,61) 8. sınıflara (sıra ortalaması=377,05) göre, Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu durum, 8. sınıf öğrencilerinin OKS’ye hazırlanmaları nedeniyle müziğe daha az vakit ayırmalarından kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Bulgular öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin, özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere göre Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgu, yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçları tarafından da doğrulanmaktadır. Testin sonuçlarına göre; Türk Popüler Müzik türünü dinleme tercihi, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($U=38412,5$, $p=.042$). Bu farklılık, öğrencilerin sıra ortalamaları incelendiğinde de görülmektedir. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin sıra ortalamaları (430,70), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere (394,91) göre daha büyüktür. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alma ile Türk Popüler Müzik türünü dinleme tercihi arasında yakın bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin özel müzik derslerinde daha çok yabancı enstrümanlarla (gitar, keman, piyano gibi) çalışması, popüler müzik türüne karşı olan ilgilerini arttırmış olabilir.

Bulgular aile değişkenine göre ele alındığında, öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu, ailede en çok dinlenen müzik türünün, öğrencinin Türk Popüler Müzik türünü dinleme tercihi üzerinde önemli bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Bulgular akran değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı, akran grupları arasında en çok dinlenen müzik türünün Türk Popüler Müzik türünü dinleme tercihini etkilediğini görülmüştür ($\chi^2=21,221$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, akran grupları arasında en çok Türk Popüler Müzik türü dinlenen öğrenciler, akran grupları arasında en çok Türk Halk Müziği ve Arabesk/Fantezi Müzik türü dinlenen öğrencilere göre, Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih etmişlerdir. Ayrıca, akran grupları arasında en çok Yabancı Popüler Müzik türü dinlenen öğrenciler de akran grupları arasında en çok Türk Halk Müziği dinlenen öğrencilere göre, Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih etmişlerdir. Bu bulgular, akran grupları arasında popüler müzikler dinlenilmeyle, Türk Popüler Müzik türünü dinlemeyi tercih etme arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Medyanın öğrencilerin Türk Popüler Müzik türü tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin Kruskal Wallis H-Testi ile analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($\chi^2=8,760$, $p=.033$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; TV, Radyo ve İnternet gibi kitle iletişim araçların müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu düşünenlerin “Az etkili” ve “Orta düzeyde etkili ” diyenlere göre Türk Popüler Müzik türünü daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, medyanın öğrenci algılarına göre, Türk Popüler Müzik türünü tercihleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Okulda alınan müzik derslerinde verilen eğitimin, öğrencilerin Türk Popüler Müzik türü tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin varyans

analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin tercih algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgu, okulda verilen müzik eğitiminin Türk Popüler Müzik türünün öğrenciler arasında dinlenen müzik türleri içerisinde yer almasına katkıda bulunmadığını göstermektedir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Yabancı Popüler Müzik tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 5. de topluca verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
Alt (A)	70	2,36	1,07	Gruplar Arası	40,660	2	20,330	19,40*	O-A
Orta (O)	480	2,96	1,06	Gruplar İçi	835,095	797	1,048		Ü-A
Üst (Ü)	250	3,20	,94	Toplam	875,755	799			Ü-O
Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS		t	Sd		P	
Kız (K)	400	2,91	1,03		-1,824	798		0,069	
Erkek (E)	400	3,05	1,06						
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
6. Sınıf (6)	252	2,97	1,11	Gruplar Arası	,355	2	,178	,162	
7. Sınıf (7)	256	2,96	1,04	Gruplar İçi	875,400	797	1,098		
8. Sınıf (8)	292	3,01	1,00	Toplam	875,755	799			
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.			U	P	
Alan (A)	125	3,24	,93	452,85			35643,5	,004*	
Almayan(M)	675	2,93	1,06	390,81					
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	159	2,86	1,02	Gruplar Arası	9,766	5	1,953	1,791	
TSM (S)	131	3,17	1,00	Gruplar İçi	865,989	794	1,091		
AFM (F)	334	2,95	1,09	Toplam	875,755	799			
TPM (P)	172	2,99	1,01						
YPM (Y)	2	4,00	,00						
KBM (K)	2	3,50	,71						

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Yabancı Popüler Müzik (YPM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için elde edilen veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde

sosyoekonomik düzey, sınıf düzeyi, aile ve akran değişkenlerine göre tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA); cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test); özel müzik eğitimi değişkenine göre Mann Whitney-U Testi; okulda verilen müzik eğitimi ve medya değişkenlerine göre ise Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır.

Tablo 5'in Devamı. Öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	5	2,60	1,52	Gruplar Arası	7,381	4	1,845	1,689	
TSM (S)	3	1,67	1,15	Gruplar İçi	868,374	795	1,092		
AFM (F)	47	2,87	1,19	Toplam	875,755	799			
TPM (P)	732	2,99	1,03						
YPM (Y)	13	3,23	,93						
KBM (K)	-	-	-						
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
HET (H)	35	2,66	1,23	343,44		3	8,562	,036*	Ç-H
AET (A)	100	2,94	1,06	391,70					Ç-O
ODE (O)	288	2,91	1,02	381,53					
ÇE (Ç)	377	3,08	1,03	422,62					
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
HET (H)	138	3,22	,97	451,62		3	11,275	,010*	H-A
AET (A)	160	2,86	1,06	373,02					H-O
ODE (O)	301	2,91	1,09	387,53					
ÇE (Ç)	201	3,02	1,00	406,69					

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whitney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 5. deki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, alt ve orta sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türünü “Genellikle” ($\bar{X}$ =2,36 ile 2,96 arasında değişmektedir), üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin sürekli ($\bar{X}$ =3.20) dinledikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($F_{2,797} = 19.40$ p<.05). Orta SED deki öğrenciler alt SED öğrencilerine göre; üst SED deki öğrenciler de alt SED ve orta SED öğrencilerine göre Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinlemektedirler. Bu bulgu, sosyoekonomik düzey yükseldikçe, öğrencilerin yabancı popüler müziklere karşı ilgisinin daha çok arttığını, başka bir deyişle yabancılara özenmenin, yabancılaşmanın arttığını göstermektedir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türünü “Genellikle” dinlemeyi ($\bar{X}$ =2,91 ile $\bar{X}$ =3,05) tercih

ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri Yabancı Popüler Müzik türünü “Genellikle” dinlemeyi ($\bar{x}=2,97$; $\bar{x}=2,96$; $\bar{x}=3,01$) tercih etmişlerdir. Uygulanan varyans analizi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Bulgular; öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin ($\bar{x}=3,24$), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere ($\bar{x}=2,93$) göre Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri ya da dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgu, yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçları tarafından da doğrulanmaktadır. Testin sonuçlarına göre; Yabancı Popüler Müzik türünü dinleme tercihi, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($U=35643$, $p=.004$). Bu farklılık, öğrencilerin sıra ortalamaları incelendiğinde de görülmektedir. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin sıra ortalamaları (452,85), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere (390,81) göre daha büyüktür. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alma ile Yabancı Popüler Müzik türünü dinleme arasında yakın bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin özel müzik derslerinde daha çok yabancı müzik enstrümanları (piyano, gitar, keman vb.) ile uğraşmaları, Yabancı Popüler Müzik türünü karşı olan ilgilerini arttırmış olabilir.

Bulgular aile değişkenine göre ele alındığında, öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. 800 öğrenciden yalnızca ikisinin ailesinde en çok dinlenen müzik türünün Yabancı Popüler Müzik olduğu görülmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerinde ailenin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Bulgular akran değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerin yakın arkadaşları arasında en çok Türk Popüler Müziğinin ($N=732$) dinlendiği, bunu Arabesk ($N=47$) ve Yabancı Popüler müziklerin ($N=13$) takip ettiği görülmektedir. Yabancı Popüler Müzik türünün arkadaşlar arasında az dinlenen müzik türlerinden biri olduğu görülmektedir. Bu

durumun, öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri arasında anlamlı bir farklılığa yol açmadığı, varyans analizi sonuçlarından da anlaşılmaktadır.

Medyanın öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin Kruskal Wallis H-Testi ile analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 8.562$, $p = .036$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; TV, Radyo ve İnternet gibi kitle iletişim araçların müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu düşünen öğrencilerin “Hiç etkili değil” ve “Orta düzeyde etkili” diyenlere göre Yabancı Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu bulgular, medyanın öğrenci algılarına göre, Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Buradan, çeşitli kitle iletişim araçlarının sundukları iletişim hizmetleriyle, Yabancı Popüler Müzik türünün öğrenciler arasında dinlenilmesine yol açtıkları sonucu çıkarılabilir.

Oklulda alınan müzik derslerinde verilen eğitimin, öğrencilerin Yabancı Popüler Müzik türü seçimleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla elde edilen verilerin Kruskal Wallis H-Testi analizi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 11,275$ $p = .010$). Öğrencilerin seçim algıları arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; okuldaki müzik eğitiminin Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerinde “Hiç etkili” olmadığını düşünenlerin “Az etkili” ve “Orta düzeyde etkili” diyenlere göre Yabancı Popüler Müzik türünü dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgular, okulda verilen müzik eğitiminin Yabancı Popüler Müzik türünün, öğrenciler arasında dinlenen müzik türleri içerisinde yer almasına katkıda bulunduğunu göstermektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt problemi “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Klasik Batı Müziği tercihleri, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” şeklinde düzenlenmişti. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla

uygulanan anketten elde edilen bulguların bağımsız değişkenlere göre istatistiksel analiz sonuçları Tablo 6. da topluca verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Klasik Batı Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
SED	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
Alt (A)	70	1,37	,61	Gruplar Arası	2,381	2	1,191	2,113	
Orta (O)	480	1,46	,75	Gruplar İçi	449,214	797	,564		
Üst (Ü)	250	1,55	,79	Toplam	451,595	799			
Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS		t	Sd		P	
Kız (K)	400	1,51	,73		1,133	798		,258	
Erkek (E)	400	1,45	,77						
Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
6. Sınıf (6)	252	1,57	,79	428,90		2	8,532	,014*	6-8
7. Sınıf (7)	256	1,47	,77	394,69					
8. Sınıf (8)	292	1,40	,69	380,92					
Özel Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.			U	P	
Alan (A)	125	1,76	,86	478,36			32455	,000*	
Almayan(M)	675	1,42	,72	386,08					
Aile	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
THM (H)	159	1,62	,87	430,65		5	25,367	,000*	H-F
TSM (S)	131	1,53	,81	410,48					K-P
AFM (F)	334	1,37	,68	373,24					K-H
TPM (P)	172	1,46	,65	409,40					K-F
YPM (Y)	2	4,00	,00	787,00					Y-P
KBM (K)	2	3,00	,00	751,00					Y-F

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U:Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Klasik Batı Müziği (KBM) tercihlerinin, bağımsız değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için elde edilen veriler üzerinden yapılan istatistiksel analizlerde sosyoekonomik düzey ve akran değişkenlerine göre tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA); cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t-testi (Independent Samples t-test); sınıf düzeyi, aile, medya ve okulda verilen müzik eğitimi değişkenlerine göre Kruskal Wallis H-Testi; özel müzik eğitimi değişkenine göre ise Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır.

Tablo 6'nın Devamı. Öğrencilerin Klasik Batı Müziği Tercihlerine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Akran	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
THM (H)	5	1,80	1,30	Gruplar Arası	2,007	4	,502	,887	
TSM (S)	3	2,00	1,73	Gruplar İçi	449,588	795	,566		
AFM (F)	47	1,38	,71	Toplam	451,595	799			
TPM (P)	732	1,48	,75						
YPM (Y)	13	1,61	,65						
KBM (K)	-	-	-						
Medya	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
HET (H)	35	1,23	,49	335,46		3	6,998	,072	
AET (A)	100	1,43	,74	384,44					
ODE (O)	288	1,44	,69	394,65					
ÇE (Ç)	377	1,54	,81	415,27					
Okul Müzik	N	$\bar{X}$	SS	Sıra Ort.		Sd	χ^2	P	A.F.
HET (H)	138	1,48	,70	407,14		3	8,488	,037*	H-A
AET (A)	160	1,33	,62	362,20					O-A
ODE (O)	301	1,48	,72	404,82					Ç-A
ÇE (Ç)	201	1,59	,89	419,96					

* p<.05 SS: Standart Sapma, Sd: Serbestlik Derecesi, U: Mann Whithney U ve A.F.: Anlamlı Fark

Tablo 6. daki bulgular sosyoekonomik düzey (SED) değişkenine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin tümünün Klasik Batı Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,37 ile 1,55 arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, sosyoekonomik düzeyleri ne olursa olsun tüm öğrencilerin Klasik Batı Müziğini az dinlediğini göstermektedir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin Klasik Batı Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,45 ile 1,51 arasında değişmektedir) tercih ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerin Klasik Batı Müziğini “Arasıra” dinlemeyi ($\bar{X}$ =1,37 ile 1,57 arasında değişmektedir) tercih etmişlerdir. Uygulanan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına bakıldığında, bu değişken açısından da öğrenci tercihleri arasında anlamlı bir farklılık

bulunduğu görülmektedir ($\chi^2 = 8,532$ $p = .014$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın hangi ikili gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, 6. sınıf öğrencilerin, 8. sınıf öğrencilerine göre Klasik Batı Müziğini dinlemeyi daha çok tercih etmektedir. Bu durum, öğrencilerin sıra ortalamalarına (6. sınıflar için 428,90; 8.sınıflar için 380,92) arasındaki farklılıktan da anlaşılmaktadır.

Bulgular; öğrencilerin özel müzik eğitimi almalarına göre incelendiğinde, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin ($\bar{x} = 1,76$), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere ($\bar{x} = 1,42$) göre, Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri görülmektedir. Bu bulgu, yapılan Mann Whitney-U Testi sonuçları tarafından da doğrulanmaktadır. Testin sonuçlarına göre; Klasik Batı Müziğini dinleme tercihi, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin lehine anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($U = 32455$, $p = .000$). Bu farklılık, öğrencilerin sıra ortalamaları incelendiğinde de görülmektedir. Özel müzik eğitimi alan öğrencilerin sıra ortalamaları (478,36), özel müzik eğitimi almamış olan öğrencilere (338,08) göre daha büyüktür. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alma ile Klasik Batı Müziğini dinleme arasında yakın bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin özel müzik derslerinin piyano veya gitar üzerine olması, Klasik Batı Müziğine karşı olan ilgilerini arttırmış olabilir.

Bulgular aile değişkenine göre ele alındığında, öğrenci görüşlerinin anlamlı ve kuvvetli bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($\chi^2 = 25,367$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, ailesinde Klasik Batı Müziği dinlenen öğrencilerin; ailesinde Halk, Sanat, Arabesk/Fantezi veya Türk Popüler Müzik dinlenen öğrencilere göre Klasik Batı Müziğini daha çok dinlemeyi tercih ettikleri bulunmuştur. Ailesinde Yabancı Popüler Müzik dinlenen öğrencilerin de ailesinde Türk Popüler ve Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrencilere göre, Klasik Batı Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Ayrıca, ailesinde Türk Popüler Müzik dinlenen öğrencilerin ailesinde Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrencilere göre ve ailesinde Türk Halk Müzik dinlenen öğrencilerin de ailesinde Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrencilere göre, Klasik Batı Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri bulunmuştur.

Bu bulgular, ailede dinlenen mzk türünün ğrencinin Klasik Batı Müziği tercihini kuvvetli bir biçimde etkilediğini göstermektedir.

Bulgular akran ve medya değişkenlerine göre değerlendirildiğinde, ğrencilerin Klasik Batı Müziği tercihi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Klasik Batı Müziğinin arkadaşlar arasında pek dinlenen bir mzk tür olmayışı ($\bar{x}=1,38$ ile 2.00 arasında değerismektedir) ve medyada pek yer verilmemesi, öğrencilerin tercih etmemelerinin nedeni olabilir.

Okulda alınan mzk derslerinde verilen eğitimin, ğrencilerin Klasik Batı Müziği seçimleri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H-Testi sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin seçim algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir ($\chi^2=8,488$ $p=.037$). Öğrencilerin seçim algıları arasında gözlenen bu anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; okuldaki mzk eğitimin Klasik Batı Müziği tercihleri üzerinde “Hiç” etkili olmadığını düşünenler “Az etkili” diyenlere göre, “Orta düzeyde” ve “Çok” etkili olduğunu düşünenler de “Az etkili” diyenlere göre Klasik Batı Müziğini dinlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgular, okulda verilen mzk eğitiminin, öğrenciler arasında Klasik Batı Müziğinin tercih edilmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinlediği müzik türlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada elde edilen önemli sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda bağımsız değişkenlere göre maddeler halinde verilmiştir.

1. Sonuçları Sosyo-Ekonomik Düzey (SED) değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Alt SED' deki öğrencilerin Orta SED' deki öğrencilere göre;

- Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Alt SED' deki öğrencilerin Üst SED' deki öğrencilere göre;

- Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Orta SED' deki öğrencilerin Alt SED' deki öğrencilere göre;

- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri ve
- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Orta SED' deki öğrencilerin Üst SED' deki öğrencilere göre;

- Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Üst SED' deki öğrencilerin Alt SED' deki öğrencilere göre;

- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,
- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Üst SED' deki öğrencilerin Orta SED' deki öğrencilere göre;

- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik türünü; orta sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin Türk ve Yabancı Popüler Müzik ile Arabesk/Fantezi Müzik türünü; üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin ise alt ve

orta sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere göre, Türk ve Yabancı Popüler Müzikleri dinlemeyi tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır.

2. Sonuçları cinsiyet değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre;

- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,

Erkek öğrenciler ise kız öğrencilere göre;

- Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, kız öğrencilerin Türk Popüler Müzik türünü, erkek öğrencilerin ise Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

3. Sonuçları sınıf düzeyi değişkenine göre özetlemek gerekirse,

6. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre;

- Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri

7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre;

- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, sınıf düzeyine göre öğrencilerin müzik tercihleri ya da dinledikleri müziklere göre çarpıcı bir farklılık olmadığı görülmektedir. 6. sınıf öğrencilerin, 8. sınıf öğrencilerine göre, daha çok Klasik Batı Müziği dinlemeleri araştırmada beklenmeyen, sürpriz bir sonuçtur. Ayrıca, Türk Popüler Müziğini dinleme açısından; 7. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında bir farklılık olması da beklenmeyen bir diğer sonuçtur.

4. Sonuçları özel müzik eğitimi değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Özel müzik eğitimi alan öğrenciler, almayanlara göre;

- Türk Halk Müziği daha çok dinledikleri,
- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,

- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri,
- Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri,

Özel müzik eğitimi almayan öğrenciler ise, alanlara göre;

- Arabesk/Fantezi Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre Türk Halk ve Türk Popüler Müzik ile Yabancı Popüler Müzik ve Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlar, özel müzik eğitimi alan öğrencilerin orta veya daha çok üst sosyoekonomik düzeyde olmaları, tanıştıkları enstrümanlar veya özel müzik öğretmenlerinin yönlendirmeleri gibi etmenlerle açıklanmaya çalışılmıştı. Ayrıca, özel müzik eğitimi almayan öğrencilerin Arabesk/Fantezi Müzik türünü tercih etmeleri de, bu öğrencilerin daha çok alt sosyoekonomik gruptan gelmelerinden kaynaklanmış olabileceği şeklinde yorumlanmıştı.

5. Sonuçları aile değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Öğrencinin Türk Halk Müziği tercihi açısından;

- Ailesinde en çok Türk Halk Müziği dinlenen öğrenciler, en çok Türk Sanat, Arabesk/Fantezi veya Türk Popüler Müzik türlerinin dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Türk Halk Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Ailesinde en çok Türk Sanat Müziği dinlenen öğrenciler, en çok Türk Popüler Müzik türlerinin dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Türk Halk Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Öğrencinin Türk Sanat Müziği tercihi açısından;

- Ailesinde en çok Türk Sanat Müziği dinlenen öğrenciler, en çok Türk Halk, Arabesk/Fantezi veya Türk Popüler Müzik türlerinin dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Türk Sanat Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.

- Ailesinde en çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrenciler, en çok Türk Popüler Müzik türünün dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Türk Sanat Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Öğrencinin Arabesk/Fantezi Müzik tercihi açısından;

- Ailesinde en çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrenciler, en çok Türk Halk, Sanat, Popüler ve Yabancı Popüler Müzik veya Klasik Batı Müziği türlerinin dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Ailesinde en çok Türk Popüler Müzik dinlenen öğrenciler, en çok Türk Sanat Müziği türünün dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Öğrencinin Klasik Batı Müziği tercihi açısından;

- Ailesinde en çok Klasik Batı Müziği dinlenen öğrenciler, en çok Türk Halk, Sanat, Popüler ve Arabesk/Fantezi Müzik türlerinin dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Klasik Batı Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Ailesinde en çok Yabancı Popüler Müzik dinlenen öğrenciler, en çok Türk Popüler veya Arabesk/Fantezi Müzik türünün dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Klasik Batı Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Ailesinde en çok Türk Popüler Müzik dinlenen öğrenciler, en çok Arabesk/Fantezi Müzik türünün dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Klasik Batı Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Ailesinde en çok Türk Halk Müziği dinlenen öğrenciler, en çok Arabesk/Fantezi Müzik türünün dinlediği ailelerin çocuklarına göre daha çok Klasik Batı Müziği dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, ailede en çok tercih edilen müzik türünün, öğrencinin Türk ve Yabancı Popüler Müzik türü tercihleri üzerinde etkisi olmadığı sonucu çıkmaktadır.

6. Sonuçları akran değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Öğrencinin Arabesk/Fantezi Müzik tercihi açısından;

- Akranları arasında en çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlenen öğrenciler, akranları arasında en çok Türk Popüler ve Yabancı Popüler Müzik türlerinin dinlediği öğrencilere göre daha çok Arabesk/Fantezi Müzik dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Öğrencinin Türk Popüler Müzik tercihi açısından;

- Akranları arasında en çok Türk Popüler Müzik dinlenen öğrenciler, akranları arasında en çok Türk Halk ve Arabesk/Fantezi Müzik türlerinin dinlediği öğrencilere göre daha çok Türk Popüler Müzik dinlemeyi tercih etmişlerdir.
- Akranları arasında en çok Yabancı Popüler Müzik dinlenen öğrenciler, akranları arasında en çok Türk Halk Müziğinin dinlediği öğrencilere göre daha çok Türk Popüler Müzik dinlemeyi tercih etmişlerdir.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, akranlar arasında en çok tercih edilen müzik türünün, öğrencinin Türk Halk, Türk Sanat, Yabancı Popüler Müzik ve Klasik Batı Müziği tercihleri üzerinde etkisi olmadığı sonucu çıkmaktadır.

7. Sonuçları medya değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Medyanın (TV, Radyo ve İnternet) müzik türü seçimleri üzerinde “Az etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “hiç etkili olmadığını” belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Medyanın (TV, Radyo ve İnternet) müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “hiç etkili olmadığını” belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.
- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Medyanın (TV, Radyo ve İnternet) müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Az etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Medyanın (TV, Radyo ve İnternet) müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Orta düzeyde etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.
- Türk Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.
- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, medyanın popüler müzik türleri tercihi üzerinde belirleyici etkisi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

8. Sonuçları okul müzik dersi değişkenine göre özetlemek gerekirse,

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Hiç etkili” olmadığını belirten öğrenciler, “Az etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.
- Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Hiç etkili” olmadığını belirten öğrenciler, “Orta düzeyde etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Yabancı Popüler Müzik türünü daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Orta düzeyde etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Hiç etkili” olmadığını belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Orta düzeyde etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Az etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Hiç etkili” olmadığını belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

- Türk Sanat Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Okulda alınan müzik derslerinin müzik türü seçimleri üzerinde “Çok etkili” olduğunu belirten öğrenciler, “Az etkili” olduğunu belirtenlere göre;

- Türk Halk Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.
- Klasik Batı Müziğini daha çok dinledikleri bulunmuştur.

Bu değişkene ilişkin sonuçları genel olarak değerlendirmek gerekirse, okulda alınan müzik derslerinin öğrencilerin müzik türü tercihlerini, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Klasik Batı Müziği lehine etkilediği ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada ortaya çıkan bu sonuçlara göre, araştırmacılar ve uygulamacılar için bazı öneriler geliştirilmiştir. Geliştirilen bu öneriler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

Uygulamacılar için Öneriler

1. Araştırma sonucunda ilköğretim okullarında öğrenim gören ikinci kademe öğrencilerinin müzik türü tercihlerinin sosyoekonomik düzeylere göre önemli ölçüde farklılaştığı, alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin arabesk/fantezi müzik türünü daha çok dinlemeyi tercih ettikleri görülmüştür. Bu nedenle öğretmenlerin özellikle alt sosyoekonomik düzeydeki okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin, bu durumun farkında olarak, öğrencilerinin bu müzik türünün etkisinden kurtulabilmeleri için derslerde bu müzik türünü eleştirel bir bakış açısıyla ele almaları ve müziksel kalitesini ortaya koymaları gerekmektedir. Bunun yanında, öğrencilerine melodik yapısı ve sözleri ile kendi kültürel değerlerimizi içinde barındıran ve popüler kültür kaygısı taşımayan kaliteli müzikleri dinletmeleri ve onlara söyletmeleri de yararlı olabilir.

2. Kız öğrencilerin daha çok popüler müzik türlerini, erkek öğrencilerin ise daha çok arabesk/fantezi müzikleri dinlediklerinin ve bunun sınıf düzeyine göre pek bir farklılık göstermediğinin bilinmesi, derslerin bu durumun olumsuzluklarını giderecek şekilde planlanmasını kolaylaştırabilir.

3. Ailede dinlenen müziklerin ergenlik dönemindeki ikinci kademe öğrencilerin müzik türü tercihleri üzerindeki dikkat çekici etkisi nedeniyle, ailelerin halk eğitimi yoluyla müzik türleri ve müzik eğitiminin önemi hakkında bilgilendirilmeleri, yeni neslin

kültürel değerlerimizi yansıtan müziklerle erken yaşta tanışmasına ve en azından kaliteli bir müzik dinleyicisi olmalarına katkı sağlayabilir.

Araştırmacılar için Öneriler

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin müzik türü tercihlerini karşılaştırmalı olarak inceleyen araştırmalar yapılabilir.
2. Öğrencilerin müzik türü tercihlerini çeşitlendirme konusunda öğretmenlerin neler yapabilecekleri ile ilgili olarak, birebir görüşmeler yoluyla nitel çalışmalar yapılabilir.
3. Düzenlenecek nitel araştırmalarla, alt sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin arabesk/fantezi müzikleri dinlemeyi neden daha çok tercih etmeleri ve kız öğrencilerin popüler müzik tercihlerinin ne gibi etmenlerden kaynaklandığı daha detaylı olarak incelenebilir.
4. Medyanın müzik türü tercihi üzerindeki olumsuz etkisinin giderilmesine ilişkin yarı deneysel çalışmalar planlanabilir.

KAYNAKLAR

- ABDULLAZADE, Gülnaz (2002), “Avrupa Not Sistemli Profesyonel Müziğin Doğu Sözlü Geleneksel Profesyonel Müzikle Karşılaştırılması ve Onların Entegrasyon Yolları”, Uluslararası “Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetleri’nde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi”, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- AKIN, Zafer (2002), “Müzik Ruhun Gıdası mı?”
<http://www.mutasyon.net/kultur/felsefe/default8.asp>, 14.03.2008
- ANTEP, Ersin (2001), “Kolay Anlaşılabilirliğin Müzikal Tarihçesi”, III. Uluslararası Müzik Sempozyumu, Yayınlanmamış Bildiri, İstanbul.
- ARIKAN, Bahar (2002), “Ergenlik Döneminin Özellikleri”, Tüketici Bülteni, Ocak
- ARNETT, Jeffrey, (1999a), “Heavy Metal Music and Reckless Behavior Among Adolescents”. *Journal of Youth and Adolescence*. 20 (6), 573-593
- ARSEVEN, A.D. (1993), *Alan Araştırma Yöntemi. İlkeler, Teknikler, Örnekler*. Ankara, Gül Yayınevi.
- BACANLI, Hasan (2000), *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel Dağıtım, Ankara
- BAYRAKTARKATAL, Ertuğrul (2002), *Dini müziklerin popülerleşmesi; “Yeşil pop”* 21. yy. başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu, s.182
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1998), *Eğitime Giriş*, Binbaşıoğlu Yayıncılık, Ankara
- BİROL, Bülent (2002), *Toplumsal yapılanmayla Kültürel ve Müziksel gelişim Arasındaki İlişki*. 21.yy’ın Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu, s. 419.
- BOYLE, J.D, HOSTERMAN G.L. and RAMSEY D.S., (1981) “Factors Influencing Pop Music Preferences of Young People”, *Journal of Research in Music Education*, Vol 29, No.1, pp. 47-55.
- BRİTTANNİCA, Ana (1989), “Müzik”, Ana Yayıncılık, İstanbul

- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2002), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (2. Basım). Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- ÇELİK, Hayriye (2004), Yayınlanmamış Bitirme Tezi, İstanbul.
- DEMİRKOL, Nazlı Yener (2002), Amasya’da Yaşayan 15 Yaş Üzeri Nüfusun Dinlediği Müzik Türlerinin Sosyokültürel Faktörlere Göre Dağılımı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- FENKILSTEIN, Sidney (1986), *Müzik Neyi Anlatır*.
- FİNNAS, Leif (1989), “How can musical preferences be modified?”, *Bulletin of Council For Research in Music Education*, 102, 1-58
- FRİTH, Simon (1981), *Sound effects: youth, leisure, and the politics of rock*. London: Constable.
- GÜNGÖR, Nazife (1990), *Sosyokültürel Açıdan Arabesk Müzik*, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- GÜNGÖR, Nazife (1993), *Arabesk: Sosyokültürel Açıdan Arabesk Müzik* (2. basım) Bilgi Yayınevi, Ankara.
- HANSEN, Christine Hall ve HANSEN, Ronald D (1991a), “Consturicting Personality And Social Reality Through Music: Individual Differences Among Fans of Punk and Heavy Metal Music”, *Journal of Broadcasting and Electronic Media*. 35 (3), 335-350.
- <http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF1A9547B61DAFFE2AC78A84C0A88D75FE>. 12.03.2008
- <http://www.zonguldakkulturturizm.gov.tr/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFE200AFCAF5415DF3896F9EC5A003E1BC> 16.02.2008
- <http://www.Geocities.com/arabesk2000/arabesk> 14.02.2008
- İl Milli Eğitim Müdürlüğü Zonguldak (1998), *Zonguldak İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitimi*, Zonguldak

- KALYONCU, Hamit (2005), *Kömürde Açan Çiçek*, Pervaz Yayınları, Ankara.
- KAPTAN, Saim (1998), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri* (Genişletilmiş 11. Baskı), Tek Işık Web Ofset Baskı, Ankara.
- KARASAR, Niyazi (2003), *Bilimsel Araştırma Yöntemi. Kavramlar, İlkeler, Teknikle* (12. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım. Ankara
- KUHN, T.L (1980), “Instrumentation for the measurement of music attitudes”, *Contributions to Music Education*, 8, 2-38.
- LE BLANC, Albert (1983), “Broden Student’s Music Preferences”, *Music Educators Journal*, Vol. 69, No.7 pp. 47-48
- LE BLANC, Abert (1980), “Outline of a proposed model of sources of variation in Musical Taste”, *Bulletin of the council for Research in Music Education*, 61, 29-34.
- LULL, James (2000), *Popüler müzik ve İletişim*. Çivi Yazıları, Ankara.
- MC.GREGOR, Craig (1990), *Pop Kültür Oluyor*, çev., Gürol Özferendeci, Logos Yayıncılık, İstanbul
- MUNCH, Charles (1990), *Ben Bir Orkestra Şefiyim*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- ORANSAY, Gültekin (1988), *1.Müzik Kongresi Bildirileri*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara
- ORHAN, Şebnem. Y (2003), *Okul Servis Araçlarında Dinlenildiği Belirlenen Müzik Türlerinin Ergenlerin Depresyon ve Kaygı Düzeyine Etkileri*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Estitüsü.
- ÖZTÜRK, Hüseyin (1993), *Eğitim Sosyolojisi*, Hatiboğlu Yayınları, Ankara
- SAY, Ahmet (2001), *Müzik Öğretimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara
- SAY, Ahmet (2001), *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara
- SEZGİN, Özer (1999), “Müzik Sanatında Eğitim”, 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, “Sanat Eğitimi ve Sorunları” Sempozyumu. s.212

- SOLMAZ, Metin (1996), *Türkiye’de Pop Müzik, Dünü ve Bugünü İle Bir İnfilak Masalı*, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- SÖNMEZ, Ahmet (1998), *İlköğretim Sonrası Eğitim Seçenekleri*, İl Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- SÖNMEZ, Veysel (1998), *Eğitim Felsefesi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- TEZBAŞARAN, Ata, (1997), *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*, İkinci baskı, Türk Psikologlar Derneği Yayını, Ankara.
- TEZCAN, Mahmut (1988), *Eğitimi Sosyolojisi*, Gündoğan Yayıncılık, Ankara.
- TUNA, Arda (2003), *Müzik Tercihleri ve Kişilik Eğilimleri Arındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TUNALIOĞLU, Şafak (2001), İlköğretim İkinci Kademe okullarında yapılan müzik eğitiminin öğrenciye müziksel bilişi tutum ve müzik yaşantısının oluşumu yönünde etkisi. Yayınlanmamış lisans tezi.
- UÇAN, Ali (1994), *İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- UÇAN, Ali (1996), *İnsan ve Müzik ve Sanat Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar*, İkinci Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- UÇAN. Ali (1997), *Müzik Eğitimi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.
- YURGA, Cemal (2002), *Türkiye’de Popüler Müzikler*,1.Baskı, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- ZONGULDAK İL TURİZM ENVANTERİ (1998), Ankara, s.16-30.
- ZONGULDAK İLİ CUMHURİYET ÖNCESİ VE SONRASI EĞİTİMİ (1998), İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Zonguldak.

EKLER

EK 1: İLKÖĞRETİM OKULLARI SOSYO-EKONOMİK DÜZEY (SED) BELİRLEME FORMU

Değerli İlköğretim Müfettişi,
Yrd. Doç. Sy. H. Selen ERGÖZ danışmanlığında yürüttüğüm “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının amaçlarından biri 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin dinlediği müzik türlerinin sosyoekonomik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki çizelgede yer alan ilköğretim okullarını, okulun bulunduğu çevreyi ve okula devam eden öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerini göz önünde bulundurarak sınıflandırmanızı istemekteyim. Araştırmaya yapacağınız bu katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Haydar DOĞAN
Müzik Öğretmeni
Sivrililer İlköğretim Okulu Müdür Yardımcısı

İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
1. Kapuz İ.Ö.O	( )	( )	( )
2. Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O	( )	( )	( )
3. Beycuma Şehit Onbaşı Rıfat Köktürk İ.Ö.O	( )	( )	( )
4. Dilaver İ.Ö.O	( )	( )	( )
5. Gazi İ.Ö.O	( )	( )	( )
6. Üzülmez İ.Ö.O	( )	( )	( )
7. Türkali İ.Ö.O	( )	( )	( )
8. Gazi Mustafa Kemal İ.Ö.O	( )	( )	( )
9. Karapınar İ.Ö.O	( )	( )	( )
10. Gelik Ayiçi 100 Yıl İ.Ö.O	( )	( )	( )
11. Dumlupınar İ.Ö.O	( )	( )	( )
12. Anıl Cömert İ.Ö.O	( )	( )	( )
13. Karaelmas İ.Ö.O	( )	( )	( )
14. Bahçelievler İ.Ö.O	( )	( )	( )
15. Sivrililer İ.Ö.O	( )	( )	( )
16. Ayvatlar Köyü İ.Ö.O	( )	( )	( )
17. Mimar Sinan İ.Ö.O	( )	( )	( )
18. Vali Tevfik Başakar İ.Ö.O	( )	( )	( )
19. Köksal Toptan İ.Ö.O	( )	( )	( )

EK 1 (Devamı)

İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
20. Göbü İ.Ö.O	( )	( )	( )
21. Kilimli Madenciler İ.Ö.O	( )	( )	( )
22. Kozlu Cengiz Topel İ.Ö.O	( )	( )	( )
23. Ahmet Erdoğan İ.Ö.O	( )	( )	( )
24. Kozlu Alparslan İ.Ö.O	( )	( )	( )
25. Mithatpaşa İ.Ö.O	( )	( )	( )
26. Fener İ.Ö.O	( )	( )	( )
27. Yayla İ.Ö.O	( )	( )	( )
28. Karaman İ.Ö.O	( )	( )	( )
29. Keller İ.Ö.O	( )	( )	( )
30. Asma İ.Ö.O	( )	( )	( )
31. Çatalağzı İ.Ö.O	( )	( )	( )
32. Işıkveren İ.Ö.O	( )	( )	( )
33. Kargalar İ.Ö.O	( )	( )	( )
34. Ziya Gökalep İ.Ö.O	( )	( )	( )
35. İsmet İnönü İ.Ö.O	( )	( )	( )
36. 467 EVler İ.Ö.O	( )	( )	( )
37. Elvanpazarcık İ.Ö.O	( )	( )	( )
38. Merkez Cumhuriyet İ.Ö.O	( )	( )	( )
39. Kilimli Sevgibağı İ.Ö.O	( )	( )	( )
40. Kilimli Cumhuriyet İ.Ö.O	( )	( )	( )
41. Kozlu Atilla İ.Ö.O	( )	( )	( )
42. Zonguldak İ.Ö.O	( )	( )	( )
43. Türkiye Od.ve Bors.Bir.Uzunmehmet	( )	( )	( )
44. Tepebası İ.Ö.O	( )	( )	( )
45. Hüseyin Girgin İ.Ö.O	( )	( )	( )
46. Şehit Öğretmen H. Halit Sülün İ.Ö.O	( )	( )	( )
47. Murat Kayhan İ.Ö.O	( )	( )	( )
48. Kozlu İ.Ö.O	( )	( )	( )
49. Kilimli Merkez İ.Ö.O	( )	( )	( )
50. Ruzgarlımese İ.Ö.O	( )	( )	( )
51. Arslan Zeki Demirci İ.Ö.O	( )	( )	( )
52. Mithatpaşa 100.yıl İ.Ö.O	( )	( )	( )
53. Fatih İ.Ö.O	( )	( )	( )
54. Kilimli 100.yıl İ.Ö.O	( )	( )	( )
55. Gelik İ.Ö.O	( )	( )	( )

EK 1 (Devamı)

İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
56. Çatalağzı Gaziosmanpaşa İ.Ö.O	( )	( )	( )
57. Kilimli Damarlı İ.Ö.O	( )	( )	( )
58. Kozlu 19.Mayıs 100.Yıl İ.Ö.O	( )	( )	( )
59. Kozlu Namık Kemal İ.Ö.O	( )	( )	( )
60. Dereköy İ.Ö.O	( )	( )	( )
61. Kozlu Kılıç İ.Ö.O	( )	( )	( )
62. Kozlu Atatürk İ.Ö.O	( )	( )	( )
63. Kozlu Cumhuriyet İ.Ö.O	( )	( )	( )
64. Kilimli Pirireis İ.Ö.O	( )	( )	( )
65. Çatalağzı Plevne İ.Ö.O	( )	( )	( )
66. Zafer İ.Ö.O	( )	( )	( )
67. Yeşiltepe İ.Ö.O	( )	( )	( )
68. Toki Yenimahalle İ.Ö.O	( )	( )	( )
69. Uzunguney İ.Ö.O	( )	( )	( )
70. Kozlu Kocatepe İ.Ö.O	( )	( )	( )

EK 2: 2007-2008 ÖĞRETİM YILI ZONGULDAK MERKEZ İLKÖĞRETİM OKULLARININ 6.,7. ve 8. SINIF ÖĞRENCİ SAYILARI ve SED

İLKÖĞRETİM OKULLARI	6.Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		SED
	K	E	K	E	K	E	
1. Kapuz İ.Ö.O							
2. Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O							
3. Beycuma Şehit Onbaşı Rıfat							
4. Dilaver İ.Ö.O							
5. Gazi İ.Ö.O							
6. Üzülmez İ.Ö.O							
7. Türkali İ.Ö.O							
8. Gazi Mustafa Kemal İ.Ö.O							
9. Karapınar İ.Ö.O							
10. Gelik Ayiçi 100 Yıl İ.Ö.O							
11. Dumlupınar İ.Ö.O							
12. Anıl Cömert İ.Ö.O							
13. Karaelmas İ.Ö.O							
14. Bahçelievler İ.Ö.O							
15. Sivrilere İ.Ö.O							
16. Ayvatlar Köyü İ.Ö.O							
17. Mimar Sinan İ.Ö.O							
18. Vali Tefvik Başakar İ.Ö.O							
19. Köksal Toptan İ.Ö.O							
20. Göbü İ.Ö.O							
21. Kilimli Madenciler İ.Ö.O							
22. Kozlu Cengiz Topel İ.Ö.O							
23. Ahmet Erdoğan İ.Ö.O							
24. Kozlu Alparslan İ.Ö.O							
25. Mithatpaşa İ.Ö.O							
26. Fener İ.Ö.O							
27. Yayla İ.Ö.O							
28. Karaman İ.Ö.O							
29. Keller İ.Ö.O							
30. Asma İ.Ö.O							
31. Çatalağzı İ.Ö.O							
32. Işıkveren İ.Ö.O							
33. Kargalar İ.Ö.O							
34. Ziya Gökalep İ.Ö.O							
35. İsmet İnönü İ.Ö.O							

EK 2 (Devamı)

İLKÖĞRETİM OKULLARI	6.Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		SED
	K	E	K	E	K	E	
36. 467 EVler İ.Ö.O							
37. Elvanpazarcık İ.Ö.O							
38. Merkez Cumhuriyet İ.Ö.O							
39. Kilimli Sevgibağı İ.Ö.O							
40. Kilimli Cumhuriyet İ.Ö.O							
41. Kozlu Atilla İ.Ö.O							
42. Zonguldak İ.Ö.O							
43. Türkiye Od.ve							
44. Tepebası İ.Ö.O							
45. Hüseyin Girgin İ.Ö.O							
46. Şehit Öğretmen H. Halit							
47. Murat Kayhan İ.Ö.O							
48. Kozlu İ.Ö.O							
49. Kilimli Merkez İ.Ö.O							
50. Ruzgarlımese İ.Ö.O							
51. Arslan Zeki Demirci İ.Ö.O							
52. Mithatpaşa 100.yıl İ.Ö.O							
53. Fatih İ.Ö.O							
54. Kilimli 100.yıl İ.Ö.O							
55. Gelik İ.Ö.O							
56. Çatalağzı Gaziosmanpaşa							
57. Kilimli Damarlı İ.Ö.O							
58. Kozlu 19.Mayıs 100.Yıl							
59. Kozlu Namık Kemal İ.Ö.O							
60. Dereköy İ.Ö.O							
61. Kozlu Kılıç İ.Ö.O							
62. Kozlu Atatürk İ.Ö.O							
63. Kozlu Cumhuriyet İ.Ö.O							
64. Kilimli Pirireis İ.Ö.O							
65. Çatalağzı Plevne İ.Ö.O							
66. Zafer İ.Ö.O							
67. Yeşiltepe İ.Ö.O							
68. Toki Yenimahalle İ.Ö.O							
69. Uzunguney İ.Ö.O							
70. Kozlu Kocatepe İ.Ö.O							

EK 3: MÜZİK TÜRÜ TERCİHİ ANKETİ

Sevgili Öğrencimiz,

- BU ANKET, DİNLEMekten HOŞLANDIĞINIZ MÜZİK TÜRLERİNİ BELİRLEMEK AMACIYLA DÜZENLENMİŞTİR.
- BU BİR SINAV DEĞİLDİR, BİLİMSEL BİR ARAŞTIRMANIN PARÇASIDIR. BU NEDENLE, **LÜTFEN TÜM SORULARI İÇTENLİKLE CEVAPLAYINIZ.**
- SORULARI CEVAPLARKEN KURŞUNKALEM YA DA TÜKENMEZ KALEM KULLANABİLİRSİNİZ.

KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Okulunuzun Adı:.....
2. Cinsiyetiniz: Kız Erkek
3. Sınıfınız: 6.Sınıf 7. Sınıf 8. Sınıf
4. Okuldaki müzik dersleri dışında şu ana kadar herhangi bir özel müzik eğitimi aldınız mı? Aldım Almadım
5. Evinizde aileniz tarafından daha çok **hangi sanatçı** ya da **grupların** müzikleri dinlenir? **En çok dinlenenden → en az dinlenene doğru en fazla beş tanesinin adını aşağıya yazınız.**
.....
6. Arkadaş gruplarınız arasında daha çok **hangi sanatçı** ya da **grupların** müzikleri dinlenir? **En çok dinlenenden → en az dinlenene doğru en fazla beş tanesinin adını aşağıya yazınız.**
.....
7. Medya (TV, Radyo ve İnternet), müzik türü seçiminiz üzerinde sizce ne derece etkilidir?
A) Hiç etkili değil B) Az etkili C) Orta düzeyde etkili D) Çok etkili
8. Okluda aldığınız müzik dersleri, müzik türü seçiminiz üzerinde sizce ne derece etkilidir?
A) Hiç etkili değil B) Az etkili C) Orta düzeyde etkili D) Çok etkili

Haydar DOĞAN
Müzik Öğretmeni
Sivriiler İlköğretim Okulu Müdür Yardımcısı

Aşağıda çeşitli müzik türleri, daha kolay anlaşılabilirliği açısından çok bilinen bazı temsilcileriyle (sanatçılar ya da gruplar) birlikte verilmiştir. **Bu müzik türlerini dinleme derecenizi** karşısında verilen **rakamların üzerine X** işareti koyarak belirtiniz.
Örnek: ① ⊗ ③ ④

<u>MÜZİK TÜRLERİ</u> Çok bilinen bazı temsilcileri	Müzik Türünü Dinleme Derecesi			
	Hiç Dinlemem	Ara sıra Dinlerim	Genellikle Dinlerim	Sürekli Dinlerim
<u>TÜRK HALK MÜZİĞİ</u> Arif SAĞ Musa EROĞLU Yavuz BİNGÖL Orhan HAKALMAZ Hüseyin TURAN KUBAT ZARA	①	②	③	④
<u>TÜRK SANAT MÜZİĞİ</u> Zeki MÜREN Bülent ERSOY Müzzeyen SENAR Emel SAYIN Muazzez ABACI Muazzez ERSOY	①	②	③	④
<u>ARABESK / FANTEZİ MÜZİĞİ</u> İbrahim TATLİSES Orhan GENÇEBAY Müslüm GÜRSES Ferdî TAYFUR Cengiz KURTOĞLU Ebru GÜNDEŞ KİBARİYE	①	②	③	④
<u>TÜRK POPÜLER MÜZİĞİ</u> Tarkan Teoman Şebnem FERAH CEZA HEPSİ Aslı GÜNGÖR Sagopa KAJMER MOR VE ÖTESİ Emre AYDIN Murat BOZ	①	②	③	④

EK 3 (Devamı)

<u>MÜZİK TÜRLERİ</u> Çok bilinen bazı temsilcileri	Müzik Türünü Dinleme Derecesi			
	Hiç Dinlemem	Ara sıra Dinlerim	Genellikle Dinlerim	Sürekli Dinlerim
<u>YABANCI POPÜLER MÜZİĞİ</u> 50 Cent (Fifti Sent) Beyonce (Biyons) Shakira (Şakira) Eminem (Eminem) Justin TIMBERLAKE (Castin Timbırlek) Rihanna (Rianna) Jeniffer Lopez (Cenifir Lopez)	①	②	③	④
<u>KLASİK BATI MÜZİĞİ</u> Mozart (Mozart) Beethoven (Betovın) Chopin (Şopen) Bach (Bah) Vivaldi (Vivaldi)	①	②	③	④

EK 4: ANKETİN UYGULANABİLMESİ İLE İLGİLİ RESMİ İZİN YAZISI

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.67.00.05.500/ 8225
Konu : Anket Uygulaması

14./03/2008

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ZONGULDAK

Sakarya Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsünün 10.03.2008 tarih ve 771.01-469 sayılı yazısında; Enstitünün Folklor ve Müzikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Haydar DOĞAN'ın "**Müzik Türü Tercih**i" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Zonguldak ili merkezinde bulunan tüm ilköğretim okullarının 6.7.8. sınıf öğrencilerine yönelik anket uygulamak istediği , belirtilmektedir.

12.03.2008 tarihinde toplanan komisyonumuz anket çalışmasında sakınca olmadığını kararlaştırmış olup,yapılacak araştırmanın yukarıda adı geçen okulda Yönerge doğrultusunda yapılmasını,Olurlarınıza arz ederim.

Mehmet DUYAR
Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
13./03/2008

Hasan GİRGİN
Milli Eğitim Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında doğdu. İlk ve Orta öğrenimini İstanbul’da, Lise öğrenimini ise, Malatya’da tamamladı. 2001 yılında İnönü Üniversitesi Müzik Öğretmenliği programını kazandı ve 2005 yılında çok iyi bir dereceyle mezun oldu. Aynı yıl girdiği KPSS sınavında bölüm üçüncüsü oldu ve Zonguldak Sivriiler İlköğretim Okulu’na Müzik Öğretmeni olarak atandı. 2006 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün “Folklor ve Müzikoloji” Anabilim Dalı’nda açtığı yüksek lisans sınavını kazandı ve lisansüstü eğitimine başladı. Haydar DOĞAN, halen Zonguldak Sivriiler İlköğretim Okulu’nda Müdür Yardımcısı ve Müzik Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.